

T.C.

ÇANAKKALE ONSEKİZ MART ÜNİVERSİTESİ
SAĞLIK BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ

YÜKSEK LİSANS TEZİ

**HEMŞİRELER VE HEMŞİRELİK ÖĞRENCİLERİNDE
KÜLTÜRLERARASI TOLERANS VE İLİŞKİLİ FAKTÖRLERİN
SAPTANMASI**

Hazırlayan

Gözde ÖZSEZER KAYMAK

Tez Danışmanı

Prof. Dr. Gülbu TANRIVERDİ

HEMŞİRELİK ANABİLİM DALI

ÇOMÜ-BAP Proje No: 2916

ÇANAKKALE-2020

T.C.

ÇANAKKALE ONSEKİZ MART ÜNİVERSİTESİ
SAĞLIK BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ

YÜKSEK LİSANS TEZİ

**HEMŞİRELER VE HEMŞİRELİK ÖĞRENCİLERİNDE
KÜLTÜRLERARASI TOLERANS VE İLİŞKİLİ FAKTÖRLERİN
SAPTANMASI**

Hazırlayan

Gözde ÖZSEZER KAYMAK

Tez Danışmanı

Prof. Dr. Gülbu TANRIVERDİ

HEMŞİRELİK ANABİLİM DALI

Bu çalışma, Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi Bilimsel Araştırma Projeleri
Koordinasyon Birimince Desteklenmiştir. Proje No: 2916

ÇANAKKALE-2020

TEZ ONAY FORMU

Kurum Adı : Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi
Sağlık Bilimleri Enstitüsü
Program Adı : Hemşirelik
Programın Seviyesi : Yüksek Lisans (X) Doktora ()
Anabilim Dalı : Hemşirelik
Tez Sahibi Adı ve Soyadı: Gözde ÖZSEZER KAYMAK
Tez Başlığı : Hemşireler ve Hemşirelik Öğrencilerinde Kültürlerarası
Tolerans ve İlişkili Faktörlerin Saptanması
Sınav Yeri : Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi
Sağlık Bilimleri Fakültesi
Sınav Tarihi : 13.01.2020/14:00

Yukarıda tanıtımı yapılan tez, Tez Sınav Jürisi tarafından okunmuş, kapsam ve kalite yönünden başarılı bulunarak Yüksek Lisans/Doktora Tezi olarak kabul edilmiştir.

Tez Sınav Jürisi

Danışman (Unvan ve Adı)	Kurumu	İmza
Prof. Dr. Gülbu TANRIVERDİ	Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi	
Sınav Jüri Üyeleri (Unvan ve Adları)		
Doç. Dr. Özüm ERKİN GEYİKTEPE	İzmir Demokrasi Üniversitesi	
Dr. Öğr. Üyesi Melike YALÇIN GÜRSOY	Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi	

Tez sınav jürisi tarafından başarılı olarak kabul edilen Yüksek Lisans/Doktora Tezi Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü Yönetim Kurulu'nun/...../..... tarih ve sayılı kararı ile onaylanmıştır.

THESIS APPROVAL FORM

Institute Name : Çanakkale Onsekiz Mart University
Institute of Health Sciences
Programme Name : Nursing
Programme Level : Master of Science (X) Doctor of Philosophy ()
Department : Nursing
Student Name and Surname: Gözde ÖZSEZER KAYMAK
Title of the Thesis : Determine of Intercultural Tolerance and Related Factors in
Nurses and Nursing Students
Examination Place : Çanakkale Onsekiz Mart University
Faculty of Health Science
Examination Date :13.01.2020/02:00 p.m

We have investigated the present thesis in regard to content and quality and have approved as a Master of Science / Doctor of Philosophy Thesis.

Supervisor (Title and Name)	Institution	Signature
Prof. Dr. Gülbu TANRIVERDİ	Çanakkale Onsekiz Mart University	
Members of Examination Jury (Titles and Names)		
Doç. Dr. Özüm ERKİN GEYİKTEPE	İzmir Demokrasi University	
Dr. Öğr. Üyesi Melike YALÇIN GÜRSOY	Çanakkale Onsekiz Mart University	

The above examination jury decision has been approved by Administrative Board of Health Science Institute, Canakkale Onsekiz Mart University, with decision dated and numbered

BEYAN FORMU

Bu tezin kendi çalışmam olduğunu, planlanmasından yazımına hiçbir aşamasında etik dışı davranışımın olmadığını, tezdeki bütün bilgileri akademik ve etik kurallar içinde elde ettiğimi, tez çalışmasıyla elde edilmeyen bütün bilgi ve yorumlara kaynak gösterdiğimi ve bu kaynakları kaynaklar listesine aldığımı, tez çalışması ve yazımı sırasında patent ve telif haklarını ihlal edici bir davranışımın olmadığını, Yükseköğretim Kurulu Bilimsel Araştırma ve Yayın Etiği Yönergesi, Madde 8’de belirtilen ve ayrıntılı olarak tanımlanan etiğe aykırı eylemleri (intihal, sahtecilik, çarpıtma, tekrar yayım, dilimleme, haksız yazarlık ve diğer etik ihlali türleri) yapmadığımı onurumla beyan ederim.

Tarih: 13.01.2020

Tez Sahibi Adı ve Soyadı: Gözde ÖZSEZER KAYMAK

İmza:

TEŞEKKÜR SAYFASI

Yüksek lisans eğitimim süresince, tez çalışmamın her aşamasında ve hayatımın her noktasında bana desteğini hiçbir zaman esirgemeyen, değerli fikirleri ve tecrübesiyle bana her konuda yol gösteren çok değerli hocam Prof. Dr. Gülbu TANRIVERDİ'ye varlığı ve katkıları için sonsuz teşekkürlerimi sunarım.

Araştırmaya katılmayı kabul eden hemşire ve hemşirelik öğrencilerine, veri toplama aşamasında desteğini esirgemeyen Sayın Öğr. Gör. Merve ATAÇ, Sayın Sadegül HASANOVA ve Sayın Vildan KARKIŞ'a teşekkürü borç bilirim.

Her zaman sevgi ve desteğini hissettiğim değerli eşim Ömer Korhan KAYMAK ve sabırla bekleyen en değerli varlığım, canım oğlum Mert Ali KAYMAK'a, çalışma arkadaşlarıma ve her zaman yanımda olduklarını hissettiğim ailem ve dostlarıma sonsuz saygı ve teşekkürlerimi sunarım.

Gözde ÖZSEZER KAYMAK

İÇİNDEKİLER

İÇ KAPAK.....	I
TEZ ONAY FORMU.....	II
THESIS APPROVAL FORM.....	III
BEYAN FORMU.....	IV
TEŞEKKÜR SAYFASI.....	V
İÇİNDEKİLER.....	VI
KISALTMALAR VE SİMGELER LİSTESİ.....	IX
ŞEKİL VE TABLO LİSTESİ.....	X
ÖZET.....	XI
ABSTRACT.....	XII
1.GİRİŞ VE AMAÇ.....	1
1.1. Problemin Tanımı.....	1
1.2. Araştırmanın Önemi.....	3
1.3. Amaç.....	5
1.4. Araştırma Soruları.....	5
2. GENEL BİLGİLER.....	6
2.1. Tolerans.....	6
2.2. Tolerans Kavramının Unsurları.....	9
2.3. Toleransın yapısal özellikleri.....	9
2.3.1. Sapma (Deviance):.....	9
2.3.2. Önem (Importance):.....	10
2.3.3. Kınama (Disapproval):.....	10
2.3.4. Güç (Power):.....	10
2.3.5. Reddetme (Non-rejection):.....	11
2.3.6. İyilik (Goodness):.....	11

2.3.7. Tahammül, katlanma:.....	11
2.4. Tolerans Yaklaşımları	12
2.4.1. Psikososyolojik (bireysel) yaklaşım.....	12
2.4.2. Sosyopsikolojik (bağlamsal) yaklaşım.....	12
2.5. Kültürlerarası tolerans.....	13
2.6. Kültürlerarası tolerans ve hemşirelik	16
3. GEREÇ VE YÖNTEM	17
3.1. Araştırma türü:	18
3.2. Araştırmanın evreni ve örneklem seçimi:	18
3.3. Etik:.....	18
3.4. Veri toplama:.....	18
3.4.1. Veri toplama yöntemi:	18
3.4.2. Veri toplama araçları:.....	19
3.5. Değişkenler	19
3.5.1.Bağımlı Değişkenler	19
3.5.2.Bağımsız Değişkenler	19
3.6. Araştırmanın sınırlılıkları.....	20
3.7. Verilerin analiz yöntemi.....	20
4. BULGULAR.....	22
4.1. Hemşirelerin ve Hemşirelik Öğrencilerinin Tanımlayıcı Özellikleri	22
4.2. Hemşirelerin ve Hemşirelik Öğrencilerinin Kültürlerarası Tolerans ile İlişkili Bazı Özelliklerinin Dağılımı	25
4.3. Hemşirelerin ve Hemşirelik Öğrencilerinin KTÖ'den Aldığı Puanlar	27
4.4. Hemşirelerin ve Hemşirelik Öğrencilerinin KTÖ Puan Ortalamalarının Tanımlayıcı Özelliklerine Göre Dağılımları	27
4.5. Hemşirelerin ve Hemşirelik Öğrencilerinin KTÖ Puan Ortalamalarının Bazı İlişkili Bazı Faktörlere Göre Dağılımı	31

5. TARTIŞMA	33
5.1. Hemşirelerin ve Hemşirelik Öğrencilerinin KTÖ Puan Ortalamaları	33
5.2. Hemşirelerin ve Hemşirelik Öğrencilerinin KTÖ Puan Ortalamaları ve İlişkili Faktörlere Göre Dağılımı.....	33
5.2.1. Hemşirelerin ve Hemşirelik Öğrencilerinin KTÖ Puan Ortalamalarının Tanımlayıcı Özelliklerine Göre Dağılım	33
5.2.2. Hemşirelerin ve Hemşirelik Öğrencilerinin KTÖ Puan Ortalamalarının Kültürlerarası Tolerans ile İlişkili Bazı Özelliklere Göre Dağılımı	37
6. SONUÇ VE ÖNERİLER.....	42
7. KAYNAKÇA.....	43
8. EKLER.....	53

KISALTMALAR VE SİMGELER LİSTESİ

United Nations Educational, Scientific and Cultural Organization (Birleşmiş Milletler Eğitim, Bilim ve Kültür Örgütü)	UNESCO
World Values Survey	WVS
Dünya Sağlık Örgütü	DSÖ
Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi	ÇOMÜ
Kültürlerarası Tolerans Ölçeği	KTÖ

ŞEKİL VE TABLO LİSTESİ

Şekil 1. Araştırma Tasarımı.....	21
Tablo 1. Hemşirelerin ve Hemşirelik Öğrencilerinin Tanımlayıcı Özelliklerinin Dağılımı.....	23
Tablo 2. Hemşirelerin ve Hemşirelik Öğrencilerinin Kültürlerarası Tolerans ile İlgili Bazı Özelliklerinin Dağılımı.....	26
Tablo 3. Hemşirelerin ve Hemşirelik Öğrencilerinin KTÖ'den Aldığı Puanlar.....	27
Tablo 4. Tanımlayıcı Özelliklerine Göre KTÖ Puan Ortalamasının Karşılaştırılması.....	29
Tablo 5. Hemşirelerin ve Hemşirelik Öğrencilerinin KTÖ Puan Ortalamalarının Bazı İlişkili Faktörlere Göre Dağılımı.....	32

ÖZET

Araştırma hemşire ve hemşirelik öğrencilerinde kültürlerarası tolerans ve ilişkili faktörlerin saptanması amacıyla yapıldı. Araştırmanın evrenini, Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi Sağlık Uygulama ve Araştırma Hastanesi'nde çalışan 249 hemşire ve aynı Üniversitenin Hemşirelik Bölümü'nde öğrenim gören 618 öğrenci olmak üzere toplam 867 kişi oluşturdu. Evrenden örneklem seçimine gidilmedi. Araştırmaya katılmayı kabul eden ve ulaşılabilen 525 öğrenci ve 184 hemşire olmak üzere toplamda 709 kişi ile çalışma tamamlandı. Çalışmaya başlamadan etik kurul, kurum ve çalışmaya dahil edilen bireylerden yazılı ve sözlü izin alındı. Veriler yüz yüze görüşme yöntemiyle Kültürlerarası Tolerans Ölçeği'ni içeren anket formu ile 1 Nisan- 20 Ekim 2019 tarihleri arasında toplandı. Veriler araştırmacılar tarafından SPSS 19.0 paket programında, tanımlayıcı istatistikler, t testi, tek yönlü ANOVA testi ve Kruskal Wallis testi kullanılarak analiz edildi. Çalışmada katılımcıların KTÖ puan ortalaması $46,88 \pm 10,51$ (min:18-max:81) olarak bulundu. KTÖ puan ortalamasının; medeni durum, anne ve baba eğitimi, çocuk varlığı, sınıfı, aile tipi, kendisinin ve ailesinin toplam geliri, eşinin memleketinin olduğu bölge, farklı inançtan ve kültürden akraba/arkadaşın olma durumu, ikinci bir dil bilme, farklı kültürleri, dinleri, yaşam biçimlerini merak etme, farklı kültürleri, inançları konu alan film/video/belgesel izleme, farklı ülkelerin kitle iletişim araçlarını (televizyon, gazete, radyo, internet) takip etme, sosyal medyada farklı ülkelere insanlarla iletişim kurma, farklı kültüre sahip bir yerde yaşama isteği, farklı kültürden bireylere bakım vermektten hoşlanma ve kültürel yeterliliği geliştirmek için eğitim alma durumuna göre farklılık gösterdiği belirlendi ($p < 0,05$). Sonuçlar doğrultusunda hemşire ve hemşirelik öğrencilerinin kültürlerarası toleranslarını artırmaya yönelik girişimlerin planlanması ve ilişkili değişkenlere yönelik daha geniş evrenlerde nicel ve nitel yöntemlerle yeni araştırmalar yapılması önerilebilir.

Anahtar Sözcükler: Hemşire, hemşirelik öğrencileri, kültür, tolerans, kültürlerarası tolerans

ABSTRACT

Determine of Intercultural Tolerance And Related Factors in Nurses and Nursing Students

The aim of this study was to determine intercultural tolerance and related factors in nurses and nursing students. The population of the study consisted of 867 people, 249 nurses working in the Health Application and Research Hospital of Çanakkale Onsekiz Mart University and 618 students studying in the Nursing Department of the same University. No sample selection was made from the universe. The study was completed with a total of 709 people, including 525 students and 184 nurses who agreed to participate in the study. Written and verbal permission was obtained from the ethics committee, institution and individuals included in the study before starting the study. Data were collected between 1 April and 20 October 2019 by a questionnaire including Intercultural Tolerance Scale by face-to-face interview method. The data were analyzed by SPSS 19.0 package program by descriptive statistics, t test, one way ANOVA test and Kruskal Wallis test. In the study, the mean score of the participants was 46.88 ± 10.51 (min: 18-max: 81). It was determined that the mean score of according to condition marital status, mother and father education, having children, class, family type, he/she and his/her family's total income, the region where the wife's/husband's hometown, being a relative / friend of different faiths and cultures, know a second language, inquisitiveness about different cultures, religions, life styles, watching films / videos / documentaries about different cultures and beliefs, to follow the mass media (television, newspaper, radio, internet) of different countries, communicating with people from different countries on social media, desire to live in a place with different culture, enjoy caring for individuals from different cultures and training to improve cultural competence of the ITS showed a significant difference ($p < 0.05$). The results show that planning interventions to increase the intercultural tolerance of nurses and nursing students, and new researches on quantitative and qualitative methods for related variables may be suggested.

Key Words: Nurse, nursing students, culture, tolerance, intercultural tolerance

1. GİRİŞ VEAMAC

1.1. Problemin Tanımı

Tolerans göstermek, asla kabul edilemeyen ve üstesinden gelinemeyen bir farklılığa zor da olsa katlanmak anlamına gelmektedir (Kaya 2014). Kültürlerarası tolerans ise “kendinden farklı olan kültürleri önyargısız bir şekilde kabul etme eğilimi” olarak tanımlanmaktadır (Mendleson ve ark. 1997, Bakioğlu ve Şahin 2013). Günümüzde kişilerin, toplumların, toplumsal grupların birbirlerine karşı olduğu, bunlar arasında uzlaşının gittikçe azaldığı ve neredeyse imkânsız hâle geldiği görülmektedir. Toplumlarda farklı inançlara, etnisiteye, toplumsal cinsiyet rollerine sahip insanların bir arada nasıl yaşayacağı her zaman sorun teşkil etmiş ve farklı görülenler toplum içindekilere benzetilme yoluyla asimilasyona uğratılmaya çalışılmakta, bunun sonucunda sosyal, ahlâki ve siyasi sorunlar ortaya çıkmaktadır. Farklı görülen kişilerin ya da grupların toplum içinde yaşayabilmesi, bu farklılıklara tolerans gösterilmesiyle mümkün olabilmektedir (Kennedy 2000, Kaya 2014). Bu sorunlara çözüm getirilmesi bakımından tolerans; çağdaş toplumlarda erdem, yaşam becerisi, sorumluluk, şartlandırıcı bir faktör, bir değer olarak kabul edilmektedir (Wilson 2014).

Toplumdaki bireylerin farklılıklara ve aykırılıklara tolerans ile yaklaşabilmesi, toleransın bir toplumda yaşayan bireyler tarafından benimsenmesi ve içselleştirilmesi ile sağlanabilir (Gözübüyük 2002, Dromgoole 2013). İnsanları benimsedikleri tüm değerleriyle yani kültürel, dini ve toplumsal yapılarıyla oldukları gibi kabul etmek, onları içinde yaşadığı topluma benzetmekten ya da kaynaştırmaktan daha iyi bir çözüm olarak karşımıza çıkmaktadır (Kennedy 2000). Dolayısıyla modern çağ, yalnızca devletlerin etkileşimi, ekonomi bilimi değil, farklı kültürlerin birbirleriyle kolaylıkla iletişime geçtiği ve huzur içinde bir arada yaşadığı çağ olarak değerlendirilmelidir (Kokarevich ve Sizova, 2015). Rusya’da öğrenim gören, Latin Amerika, Asya (Çin), Arap ülkeleri, Afrika, Orta Asya ülkeleri gibi farklı kültürlerden üniversite öğrencileriyle yapılan bir araştırmada (n=337) uluslararası öğrencilerin çoğunun iletişimsel olarak tolerans göstergelerine sahip olduğu görülmüştür. İletişimsel tolerans düzeyi, kültürlerarası uyumun olumlu faktörlerinden biri olarak belirtilmektedir (Novikova ve Novikov, 2015). Kültürlerarası iletişim yetkinliğine ve

farklı kültürel değerlere sahip olanların etnosentrizmi sınırlandırarak, etkili iletişim kurduğu ve etkileşime geçebildiği belirtilmiştir (Eko ve Putranto, 2019). Çeşitliliğe yönelik tutumların toleranssızlık olarak değil, toplum veya ülke için zenginleştirme olabileceği şeklinde değerlendirilmektedir (Vala ve Costa-Lopes, 2010). Yine Rusya’da farklı uluslara mensup olan ve Ortodoks, Katolik, Müslüman, Yahudi ve Budizm dinlerine inanan katılımcılarla (n=330) yapılan araştırmada yaşamlarından memnun olan insanların, etnik özellikleri görmezden geldiği belirlenmiştir (Chebotareva 2015). Etnik tolerans konusunda, toplumların dinî değerleri ve gelenekleri ile büyük ölçüde ilişkili olan kültürlerarası tolerans, kültürlerarası iletişim, kültürlerarası yeterlilik gibi özellikleri göz önünde bulundurmak gerekmektedir (Novikova ve Novikov 2015, Pasichnyk ve Balashow 2016, Al-Rabaani 2018). Tüm insanların aynı olduğunu varsaymak stereotip davranışlara ve olumsuz sonuçlara yol açmakta, bakım hedeflerine ulaşılmasını olanaksızlaştırmaktadır (Leininger 2009). Bu durumda uygunsuz duygusal tepkilerle, önyargılarla ve belirsizliğe yol açan bir endişeyle karşılaşılmaktadır (Türkyılmaz 2014, Biktagirova 2017).

Sağlık hizmetlerinin sunumunda eşitsizlikler göze çarpmaktadır. Bu eşitsizlikler arasında, ırksal ve etnik eşitsizlikler, önyargı, azınlıklara bakım vermenin reddedilmesi, iletişim sağlayamama, yoksulluk, göç, hatalı gelenekler/inançlar, gibi olgular yer almaktadır (Nelson 2002, Şimşek ve Kılıç 2012). Bu durum sağlık hizmetini almada etnik gruplar açısından dezavantaj olarak görülmektedir (Berman ve Paradies, 2008). Sağlık profesyonellerinin bireyin kültürünü iyi anlamaması/tanıması; iletişim bozukluklarına, çatışmalara, sağlık bakımında eşitsizliklere, ayrımcılığa, ırkçılığa, kalıplaşmış yargılara neden olmaktadır (Taşçı Duran ve Okçay, 2012). Tüm sağlık çalışanları gibi hemşirelerin de bakım verdikleri bireylerin kültürel farklılıklarından kaynaklanan ayrımcılık yapmaması ve bu ayrımcılıklarla mücadele etmesi beklenmektedir. Bu amaçla kültürel yeterli hemşirelik bakımı için 12 uygulama standardı ve bu doğrultuda 10 maddelik kültürel yeterli bakıma yönelik uygulama rehberi geliştirilmiş ve hemşireler tarafından bunların kendi ülkelerinde kullanmaları tavsiye edilmiştir. Bu standartlardan ikisi sosyal adalet ile hasta savunuculuğu ve güçlendirilmesidir. Geliştirilen rehber ise tamamen sosyal adalet ilkesine temellendirilmiştir (Douglas ve ark. 2009, Douglas ve ark. 2011, Douglas ve ark. 2014). Bu standartları konu alan Türkiye’de hemşirelerde yapılan

araştırmada hemşirelerin en çok sosyal adalet (%77,5) kavramını önemsedikleri; yarısından fazlasının ise hasta savunuculuğunu ve güçlendirilmesinin (%54,2) önemli olduğunu düşündükleri belirlenmiştir (Tanrıverdi, 2015). Hemşirelik mesleğinden beklenen bakım verdiği bireye karşı ırkçı ve etnikmerkezci olmayan bir hemşirelik bakımı sunmasıdır (Johnstone ve Kanitsaki, 2008). Hemşirelerin kültürlerarası toleransa sahip olmamaları bakım verdikleri bireylerle iletişim güçlükleri yaşamasına neden olduğu belirtilmiştir (Ihle ve Sudmann, 2014). Kanada’da bir üniversitede 1. ve 4. Sınıfta öğrenim gören hemşirelik öğrencileriyle yapılan nitel bir araştırmada (n=27) kültürel bakımın yalnızca farklılıkları kabul etmek olmadığı, öz farkındalık, kültürlerarası tolerans, kültürel iletişimin de olduğuna dikkat çekilmektedir (Vandenberg ve Kalischuk, 2014). Kültürel tolerans, kişilerde kültür şokunun etkisini en aza indirmektedir. Aynı zamanda kültürlerarası deneyimleri en üst düzeye çıkarmanın yanı sıra kişilerin profesyonel gelişimini ve örgütsel etkinliğini de arttırmaktadır (Moran ve ark., 2007).

1.2. Araştırmanın Önemi

Sağlık hizmeti işgücündeki en büyük payı temsil eden ve sosyal adalet konusunda bilgi ve disiplini olan hemşireler, sağlık hakkaniyetini iyileştirmek ve sağlık eşitsizliği konusunda bir reform yaratmak için iyi bir konumda bulunmaktadır (Thurman ve Pfitzinger-Lippe, 2017). Hemşireler için kültürlerarası yaklaşımın önemini ortaya koyan Leininger (2002), bireylerin sağlık gereksinimlerini karşılayacak bakımı sağlamak için, özellikle her bir kültüre özgü halk sağlığı uygulamaları da dahil olmak üzere, hemşireler için kültüre özgü bakımın gerekliliğini vurgulamaktadır. Ancak hemşirelerin bakım verirken belirsizlik, bilgi eksikliği, etnik merkezilik gibi bazı zorluklarla karşılaştıkları ve endişeler yaşadıkları belirtilmektedir (Markey ve ark., 2018).

Kültürlerarası toleransı olan, ırkçılık ve etnikmerkezilik karşıtı bakımın teşvik edilmesi sağlık hizmetleri için önem arz etmektedir (Allen 2010). Kültürlerarası tolerans, kültürel şokun etkisini en aza indirmekte ve kültürlerarası deneyimleri en üst düzeye çıkarmanın yanı sıra profesyonel gelişim ve örgütsel etkinliği arttırmaktadır (Harris ve ark., 2004).

Farklı bir dil konuşmak ve/veya farklı bir kültüre mensup olmak, başlangıçta hem göçmen hemşirelerin hem de ev sahibi ülkenin önündeki bir engel olarak görülmektedir. Zaman içerisinde kuruluşların ve çeşitli toplulukların birbirlerine tolerans gösterebilecekleri öngörülmektedir. Bu nedenle, farklı olan bir kişiye tolerans göstermek, çeşitliliğe saygı duymak ve değer vermek gerekmektedir (Alexis ve Chambers 2003, Brunero ve ark. 2008, Vestal ve Kautz 2009).

Hemşireler için farklı kültürlerden ve farklı popülasyonlardan hastalara bakım vermek, belirsizlikle başa çıkmak için ahlakî sorumluluklar getirecektir. Hemşireler, büyük ölçüde tek kültürlü bir dünyadan, marjinalleştirildiği düşünülen toplumlara geçiş zorluğu ile karşı karşıya kalmaktadır (Leininger 1996). Kültürel çeşitliliğe tolerans gösterme hemşireliğin temel bakım ilkeleri arasında yer almaktadır. Bu ilkeler yalnızca kişisel düzeyde değil, örgütsel kültür düzeyindeki sorunları da ele almaktadır. Bu yaklaşım aynı zamanda, farklılığa tolerans olarak vurgulanmaktadır (Donald ve Rattansi, 1992). Kültürel yeterli global bir hemşire olmanın unsurları arasında farklı kültürden kişilerin değerler, inançları hakkında bilgi sahibi olmak, etik ilkeler dikkat etmek, açıklık, ademi merkezîyetçilik, dayanışma, iyilik ve kültürlerarası toleransın yer aldığı açıklanmaktadır (Baumann ve Goldberg, 2018). Bakım tecrübesi, kültürlerarası toleransın sağlık hizmetlerinde ortak bir yaklaşım olduğunu ve çok kültürlü bir stratejinin parçası olduğunu göstermektedir (Donald ve Rattansi, 1992). Farklılığa tolerans belirleyici olmakla birlikte belirli davranış ya da konu hakkında yanlış veya olumsuz olduğu mesajını iletmektedir. Dolayısıyla kültürel çeşitlilik, temel olarak yanlış veya istenmeyen bir durum olarak görülebilmektedir. Ancak, sosyal adalet ilkesine dayanan hemşireliğin, bunun gibi durumları tersine çevirmesi, hemşirelerin çok kültürlülüğe tolerans göstermesi, farklılıkları kabul etmesi gerekmektedir (Cortis 2003).

Günümüzde göç, sağlık turizmi, turist sayısındaki artış hemşireleri farklı kültürden hastalara bakım vermeye zorlamaktadır (<https://www.goc.gov.tr/yillik-goc-raporlari>, Erişim tarihi: 17 Aralık 2019, <https://saglikturizmi.saglik.gov.tr/> Erişim tarihi: 17 Aralık 2019). Hemşire kendisinden farklı kültüre, eğilimlere, ırka, dine ve birçok farklılığa sahip bireylerle eğitim, yönetim, araştırma ve bakım yoluyla karşılaşmaktadır. Bütüncül bir yaklaşımın gereği olarak görülen ve kültürlerarası toleransı içine alan kültüre uygun bakım verilebilmesi için hemşirelerin bu anlamda

aba göstermesi beklenmektedir. Ancak hemşirelerde ve hemşirelik ğrencilerinde kültürlerarası toleransa yönelik ulusal ve uluslararası herhangi bir araştırmaya ulaşılamadı. Bu bağlamda hemşire ve hemşirelik ğrencilerinin öncelikle kültürlerarası toleransının ve kültürlerarası toleransla ilişkili olabileceği düşünülen faktörlerin belirlenmesinin yeni araştırmalar ve girişimlerin planlanabilmesi açısından önemli olduğu, ayrıca konuya yönelik bir farkındalık oluşturacağı düşünülmektedir.

1.3. Amaç

Bu araştırmanın amacı, hemşire ve hemşirelik ğrencilerinde kültürlerarası tolerans ve ilişkili faktörlerin saptanmasıdır.

1.4. Araştırma Soruları

Soru 1. Hemşire ve hemşirelik ğrencilerinde kültürlerarası tolerans düzeyi nedir?

Soru 2. Hemşire ve hemşirelik ğrencilerinde kültürlerarası tolerans ile ilişkili faktörler nelerdir?

2. GENEL BİLGİLER

Genel bilgiler altı ana başlık altında ele alınacaktır. Bunlar:

- 2.1. Tolerans
- 2.2. Tolerans kavramının unsurları
- 2.3. Toleransın yapısal özellikleri
- 2.4. Tolerans yaklaşımları
- 2.5. Kültürlerarası tolerans
- 2.6. Kültürlerarası tolerans ve hemşirelik

2.1. Tolerans

Latince'de *tolerare/tolerantia*, Fransızca'da *tolerer/tolerance*, İngilizce'de *tolerare/tolerance* fiillerinden köken alan tolerans kelimesi hoşgörü, müsamaha, tahammül, müsaade etmek, çekmek (giderilemeyecek bir kötülüğe boyun eğmek), göz yummak, her şeyi anlayışla karşılayarak olabildiği kadar hoş görme durumu anlamlarına gelmektedir (Aslan 2001, Batuhan 2007, <http://sozluk.gov.tr/>, Erişim tarihi: 26 Haziran 2019).

Toleransın kavramsal tanımı farklı yaklaşımlara bağlı olarak değişmektedir. Tolerans kavramı, toplumsal bir erdem olmanın yanında farklı görüşler taşıyan ve aynı toplum içinde farklı yaşam biçimlerini uygulayan bireylerin ve grupların barış içinde bir arada yaşamalarını sağlayan siyasi bir ilke olarak ifade edilmektedir (Pasamonik 2004). Aynı zamanda tolerans, ortama daha iyi adaptasyon sağlamak ve kişilerarası olumlu ilişkiler kurmak için, bireylerin dış dünya ile etkileşime girme yeteneğini ve kriz koşullarında etkileşime girme kabiliyetini belirleyen, kişisel bir özelliktir (Ibadova 2011).

Tolerans kavramının kullanımının sürekli değişmekte olduğu görülmektedir (Ölmez Atalay 2008). 15. yüzyılda Nicolaus Cusanus, *De Fidei* adlı eserinde toleransı felsefi bir kavram olarak incelemiştir. 16. yüzyılda ise Hristiyanlığın kollarından olan Katolik ve Protestanlar arasında çıkan Otuz Yıl Savaşları'nda (1618-1648) problem olarak görülmekle beraber İngiliz devlet adamı Thomas More tarafından detaylı bir şekilde ele alınmıştır (Hançerlioğlu 2000). Cevizci (2011), felsefe sözlüğünde

toleransı, “Başkalarının hareket ve yargılarında serbest olmalarına izin verilmesi” olarak açıklamakla beraber toleransı kişisel gelişim için gerekli olan uzun bir proses olarak kabul etmektedir. Birleşmiş Milletler Eğitim, Bilim ve Kültür Örgütü (UNESCO) (1994) tarafından tolerans, evrensel insan hakları ve temel özgürlükleri tanıyarak barışa olanak sağlayan siyasi ve hukuki bir lüzum olarak farklılıklara uyum sağlamak şeklinde açıklanmaktadır. Günümüzde tolerans kavramı, aynı toplum içinde yaşayan birey ve grupların ya da farklı kültürlere sahip toplumların kendi görüş, anlayış ve yaşayışlarını bildikleri gibi düzenlemek ve dile getirmekte serbest bırakılmaları gereksinimi ifade etmektedir. Başkalarının kişiliğini tanıma, özgürlüğünü kabul etme anlamlarına gelen tolerans, medenî hakların, düşünce özgürlüğünün kanunlarca garanti altına alınmış olduğu medenî toplumlarda salt ahlakî bir erdem niteliği taşımaktadır (Batuhan 2007).

Birbiriyle çelişen doğruların ve gerçeklerin tanınması olarak tolerans, toplumsal ve kültürel alanda somut bir durum olan çoğunluğun bir değer olarak görülmesinin kaynağı olarak nitelendirilmektedir. Batuhan’a göre (1959) tolerans kavramı; din, vicdan ve düşünce özgürlüğünü de içermektedir. Tolerans/toleranssızlık kavramının dinlerle ilgili olduğunu düşünülmekte ve tolerans ile özgürlük kavramı arasında dolaysız ilişki olduğu belirtilmektedir. Tolerans sorunu, var olan özgürlükler tehlike altına girdiği zaman ya da yeni özgürlükler kazanılmak istendiğinde ortaya çıkmaktadır (Batuhan 1959, Kula 2011).

Horton (2000) toleransı “kişinin yapma yetkisi olmasına rağmen, birinin onaylamadığı davranışlara engel olmaktan, zorlamaktan veya başka şekilde zorlamadan kaçınmaya yönelik kasıtlı bir karar” olarak nitelendirmektedir. Toleranslı bir konu, bir birey, grup, organizasyon veya kurum; tolerans nesnesi olan bir eylem, inanç veya uygulama; tolerans nesnesine karşı hoşlanılmayan veya ahlaki olarak onaylanmayan olumsuz bir tutum; aleyhine hareket etmede önemli ölçüde kısıtlama olarak belirtilmektedir.

Sokrates, Platon, Aristoteles, Michel de Montaigne, Fransis Bacon ve John Locke gibi düşünürler insan özünün felsefi kavramlarından olan kişisel bir değer olarak tolerans kavramı üzerinde çalışmalar yapmışlardır. Örneğin; John Locke tarafından

1856 yılında toplumda dini hoşgörünün önemini vurgulayan “Hoşgörü Üzerine Bir Mektup” adlı eser kaleme alınmıştır (Yürüşen 2009, Ibadova 2011).

Yürüşen (2009)’in John Locke’tan aktardığına göre tolerans din ve siyaseti içeren bir ahlakî bir erdem olarak vurgulanmaktadır. Locke’un yaşadığı dönemde ve bölgede din ve mezhep farklılıkları ahlak dışı sayıldığından ve reddedildiğinden karşıt görüşler oluşmakta ve çatışmalar meydana gelmektedir. Locke’un amacı, din ve inanç özgürlüklerine odaklanarak, tolerans göstererek farklılıklardan kaynaklanan karşıt görüşleri aşmaktır. Bu bağlamda Locke’a göre yapılması gereken, dinsel ve mezhepsel farklılıkları göz ardı ederek, ahlak dışı davranışları bertaraf etmeye çalışmaktır (Akdemir 2019).

Uygun nesnelere olarak kabul edilenlere bakılarak en az iki farklı tolerans anlayışı tespit edilebilmektedir: dar anlayış ve geniş anlayış. Dar anlayışa göre, kişilerin toleranslı olmak için kendilerine göre gerçekten önemli olan bir nesneye karşı hareket etmemesi gerekmektedir. Bu perspektifte, tolerans nesnesini oluşturan farklılıkların önemli ahlakî meseleleri içermesi gerekmektedir. Bu bağlamda dinî inanç ve uygulamalardaki, cinsel tercihlerdeki ve politik ideolojilerdeki farklılıklar, tolerans nesnesi olarak nitelendirilebilmektedir. Bu açıdan bakıldığında, tat farklılıkları önemli sayılmadığından tolerans nesnesi olarak kabul edilmemektedir. Geniş anlayışa göre, basit, hoşlanılmayan, hoşnutsuzluk veya onaylanmayan nesnelere tolerans nesnelere olabilmektedir. Bu açıdan, farklı giyinme veya pişirme yöntemleri tolerans nesnelere olabilmektedir (Şahin 2006, McKinnon 2006).

Sosyal bir tutum olarak tolerans, bilişsel, duyuşsal ve davranışsal olarak üç ana bileşen içermektedir. Buna göre, bilim insanları, sosyal tutumun kişilerin düzeyi için belirli bir rol oynadığını vurgulamaktadır. Başka bir deyişle, kişiler bazı nesnelere daha fazla tolerans gösterirken bazılarında daha az tolerans sergilemektedir. Örneğin, bir kişinin toleransı, tolerans nesnesinin başka kişilerin bakış açısına veya davranışına bağlı olarak değişebilmektedir (Ibadova 2011). Pasamonik (2004), istatistiksel olarak görüşlere tolerans göstermenin diğer kişilerin davranışlarına tolerans göstermekten çok daha yüksek olduğunu belirtmiştir.

2.2. Tolerans Kavramının Unsurları

Tolerans kavramının üç unsurundan bahsedilmektedir:

2.2.1. Başkalık Unsuru:

Tolerans/toleranssızlık kavramlarının ontolojik temeli olarak kabul edilen başkalık unsuru, karakter farklılığı dolayısıyla psikolojik, gelenekler dolayısıyla sosyolojik, düşünce ayrılıkları dolayısıyla kültürel bir yapı göstermektedir. Başkalık unsurunun ayırım, aykırılık, karşıtlık gibi dereceleri de bulunmaktadır (Batuhan 2007).

2.2.2. Katlanma Unsuru:

Toleransın daha çok olumsuz yönlerini belirten bu unsur, değişiklik karşısında kişilerin gösterdikleri tepkileri ifade etmektedir. Kişilerin kendinden başka olanlara gösterdikleri yabancılık, korku, şüphe, soğukluk, düşmanlık duygularını yenmek katlanma unsurunun içerisinde yer almaktadır (Batuhan 2007).

2.2.3. Hoş görme unsuru:

Toleransın pozitif yönünü ifade eden hoş görme, başkalarının kişisel haklarını tanıma veya kişinin kendi olmasına müdahale etmemek olarak vurgulanmakta ve başkalarının kişilerde uyandırdığı psikolojik çekingenlik, güvensizlik, korku gibi duyguların “başkalarının kişiliklerine saygı duyma”ya dönüşmesini açıklamaktadır (Batuhan 2007). Örneğin, LGBTİ bireyler hoş görme unsurunun konusu olabilmektedirler. Bu anlamda, LGBTİ bireylerin yaşam tarzlarını onaylamayan kişiler, bu gruba karşı toleranssız davranabilmektedir. Toleranslı olma durumuna karşıt görüş geliştirdiklerinden dolayı tolerans göstermeleri mümkün görünmemektedir (Şahin 2006).

2.3. Toleransın yapısal özellikleri

Aslan (2001), McKinnon (2006) ve Yürüşen (1996), Nicholson'dan yaptığı alıntılarla toleransın yapısal özelliklerini yedi maddede açıklamıştır.

2.3.1. Sapma (Deviance):

Tolerans gösteren kişinin, tolerans gösterilene karşı oluşturduğu düşünce, yapılması gerekene inanma doğrultusunda gösterilen bir sapma olarak değerlendirilmektedir (Yürüşen 1996, Aslan 2001, McKinnon 2006). Sapma bileşeni

özellikle din ve cinsellikle ilgili toleranssızlıkta gösterilmektedir. Örneğin, farklı dinlere mensup kişiler için ortak bir doğrudan ayrılma anlamında bir sapma söz konusu olmamaktadır. Fakat aynı dinin farklı yorumlarına bakıldığında bir dinin en doğru, bozulmamış yorumunu temsil ettiklerine inanan kişiler, kendi yorumlarından uzaklaşanların sapma gösterdiklerini düşünmektedir. Cinsel toleranssızlıkta durum daha belirgin olarak görülmektedir. Heteroseksüelliğin tek doğru cinsel tercih olduğunu düşünenler, eşcinselliğin sapma olduğundan söz etmektedir (Yürüşen 1996).

2.3.2. Önem (Importance):

Sapma konusu, toleranssızlık durumunda engellemeyi, baskı altına almayı ya da zulmü, tolerans gösteren açısından yasallaştıracak kadar önem arz etmektedir. Önem bileşeninin söz konusu olmadığı zaman, toleranssızlıktan çok kayıtsızlıktan bahsedilmektedir (Yürüşen 1996, Aslan 2001, McKinnon 2006).

2.3.3. Kınama (Disapproval):

Tolerans gösteren, sapmayı ahlak bakımından kınamaktadır. Kınama bileşeni söz konusu oldukça tolerans kavramının içeriğindeki gerilim, korku kendini göstermektedir. Nicholson'ın kınama konusunda iki kademeli bir açıklaması bulunmaktadır. Bir eylemin ya da bir grubun uygulamaları kınanmıyorsa; bu tolerans gösteren bakımından o eylemin, o grubun uygulamalarının a) sapma olarak algılanmadığı, dolayısıyla yapılmasının yadırganmadığı, b) sapma sayılsa bile, kişinin ahlak değerlerini tehdit edecek ya da aksatacak güçte ve çapta önemli görülmediği, kınanmaya değer bulunmadığı anlamına gelmektedir. Bu durumda toleransla ilgili bir problemin doğmayacağı ifade edilmektedir (Yürüşen 1996, Aslan 2001, McKinnon 2006).

2.3.4. Güç (Power):

Tolerans gösterenin, tolerans gösterileni engellemeye, karşı çıkmaya, önlemeye çalışacak güce sahip olduğu belirtilmektedir. Güç bileşeninin, kınamayı tamamlayıcı nitelikte olduğu, kişinin bir eylemi/uygulamayı sapma olarak görüp, tehlike arz ettiğini düşündüğünde eylemi/uygulamayı onaylamıyor ise kınamakta olduğu dile getirilmektedir. Aynı zamanda toleranslı sayılabilmek için, tolerans gösteren kişinin, dilerse toleranslı olmayabileceğini düşündürtecek bir gücü de elinde tutması gerekmektedir. Nitekim, toleranslı yasalara rağmen, toplumdaki büyük çoğunluğun

kendine benzemeyen başka kişilere baskı uygulaması ve yasalardaki toleransı etkisizleştirmesi güç unsurundan kaynaklanmaktadır (Yürüşen 1996, Aslan 2001, McKinnon 2006).

2.3.5. Reddetmeme (Non-rejection):

Tolerans gösteren, sapmanın sürmesine izin vermek suretiyle kendi gücünü göstermemektedir. Tüm bileşenlerin tolerans kavramını oluşturduğu nokta, reddetmeme unsurudur. Dolayısıyla, tolerans gösterenin, bir eylemi ya da uygulamayı kendi açısından önem arz eden bir sapma olarak, kınadığı halde, o eylemi yapan için gücünü kullanmayarak, yapılmasını reddetmiyorsa, toleransın gerçekleştiği söylenmektedir (Yürüşen 1996, Aslan 2001, McKinnon 2006).

2.3.6. İyilik (Goodness):

Toleransın doğru bir yaklaşım olduğu ve tolerans gösterenin iyi olarak görüldüğünden bahsedilmektedir (Yürüşen 1996, McKinnon 2006). İyilik unsuru toleransın zorunlu koşulu olarak ifade edilmekle birlikte tartışmalı olduğu görülmektedir. Tolerans ahlakî bir değer olarak ele alındığı zaman bu unsur doğru kabul edilmektedir. Nicholson, toleransa asli bir ahlak değeri atfetmekle birlikte toleransın, asli bir iyinin gerçekleşmesinin zorunlu bir aracı veya koşulu olduğunu, ahlakın bir ideal olduğunu savunmaktadır. Nicholson'a göre tolerans bir görevdir, toleranslı olmama hakkı yoktur ve tolerans gösterilme bir hak olarak belirtilmektedir (Yürüşen, 1996, Aslan 2001, McKinnon 2006).

2.3.7. Tahammül, katlanma:

Bir olaya tolerans gösterilirken, kişi içinde zorlayıcı bir mesele yaşadığından, sahip olduğu kuvveti kullanmadan, onaylamadığı ve hoşuna gitmeyen olay veya nesnelere tahammül etmek, katlanmak zorunda kalmaktadır. Örneğin, hekim tavsiyesi üzerine alınan fakat tadından hoşlanılmayan bir ilacı içmeye katlanmak gibi (Aslan 2001).

Yürüşen (1996)'e göre toleransın koşullarının analitik bir çözümlenmesinin yapılmasının, tolerans kavramının ve bu kavramın içerdiklerinin doğru ve açık bir şekilde anlaşılması için son derece gerekli olduğu ifade edilmektedir. Bunun için tolerans koşullarını oluşturan bileşenlerin dökümlerinin yapılması, ayrımlarının

yapılması, öğelerden bazılarının genişletilmesi ve yeterli açıklığa kavuşturulması gereklidir (Yürüşen 1996).

2.4. Tolerans Yaklaşımları

Toleransla ilgili teorik modeller psikososyolojik (bireysel) yaklaşım ve sosyopsikolojik (bağlamsal) yaklaşım olmak üzere iki genel yaklaşıma ayrılmaktadır (Ibadova 2011).

2.4.1. Psikososyolojik (bireysel) yaklaşım

Açıklayıcı bir tolerans ilkesi olarak psikososyolojik yaklaşım, bireyin bilişsel karmaşıklığını, sosyal dünyayı karmaşık, çok boyutlu ve aşırı belirsiz olarak görmeye yatkınlığını tanımlamaktadır. Bunun da kişinin farklılıklara toleransı olarak kabul edildiği fikrini savunmaktadır (Vala ve Costa-Lopes, 2010).

Adorno'nun otoriter kişilik teorisine göre, toplumsal düzenin önemini ve klasik değerleri reddeden bireylere karşı şüphelenme eğilimi olan, güç ve azim sahibi olan otoriter kişilik temelleri erken çocukluk döneminde ortaya konmakta ve zamanla geliştirilmektedir. Otoriter kişilik profili, genellikle toleranssız bir kişilik profili olarak kullanılmaktadır (Ibadova 2011).

Bireylerin, sosyal bir gruba ait olduğunu, sosyal grubun üyelerinin farklı bireyler olduğunu ve grubun genel sosyal temsilinin tüm grup kimliklerinin toplamı olduğu ima etmesi, kişilerin yüksek sosyal kimlik karmaşıklığına sahip olduğunu göstermektedir (Vala ve Costa-Lopes, 2010). Başka bir deyişle, bireylerin kimliğini etnik kökenle ilişkili olan ya da olmayan birçok farklı gruba ait olarak görmesi, kişinin köklerine bağlı kalmasını, dolayısıyla farklı kültürden insanlarla yeni bir ilişki türü başlatacağını göstermektedir (Ibadova 2011).

2.4.2. Sosyopsikolojik (bağlamsal) yaklaşım

Sosyopsikolojik yaklaşım aynı zamanda kişisel çıkarlar yaklaşımı olarak da bilinmektedir. Buna göre, bireylerin tehdit olarak algılanan gruplarla ve diğer bireylerle olan önyargı gibi toleranssız davranışlarını açıklamaktadır. Bu bağlamda bireylerin toleranssız davranışları yaş, cinsiyet, eğitim seviyesi, sosyal temasları, etnik kimliği, yaşadığı ülkedeki politik sistem, ülkesinin ekonomik durumu gibi sosyodemografik; kişilerarası güven, dindarlık, değişime açıklık, kendini kanıtlama

isteği, materyalizm, demokratik ve otoriter değerleri, kültürel hiyerarşi gibi psikolojik değişkenlere bağlı olarak değişim göstermektedir (Ibadova 2011).

2.5. Kültürlerarası tolerans

Toleransın, özgür bir toplumun, özellikle ahlaki ve kültürel çoğunluk tarafından kabul edilen temel unsur olduğu düşünülmekte ve özellikle liberalizm teorisinde belirgin bir şekilde yer almaktadır (Horton 2000). Kültürlerarası tolerans “diğer kültürleri önyargı olmaksızın kabul etme eğilimi”dir (Mendleson ve ark. 1997, Bakioğlu ve Şahin 2013). Kültürlerarası tolerans, bireylerin yeni topluma en iyi şekilde girmesini ve en kolay şekilde yaşamını sürdürmesini amaçlayan kültürlerarası adaptasyonun temel mekanizmalarından biri olarak görülmektedir (Novikova ve Ibadova, 2009). Yine kültürlerarası tolerans, aynı toplumda yaşayan, farklı görüşleri ve yaşam tarzları olan bireylerin barış içinde birlikte yaşama zeminini oluşturan bir kişilik değeri olarak; kendi tutum ve davranışlarından farklı olan çeşitli kültürlerdeki bireylerin, farklı davranışlarını ve düşünme haklarını kabul eden bir tutum olarak çeşitli açılardan ele alınmaktadır (Ibadova, 2011).

Farklı kültürler, modern ileri iletişim ve etkileşim araçları sayesinde özellikle son yıllarda birbirleriyle daha fazla bağlantı kurmaya ve birleşmeye başlamışlardır (Bekiroğlu ve Balcı, 2014). Kültürlerarası uyumun en önemli faktörlerinden birinin kültürlerarası tolerans olduğunu varsayılmaktadır (Novikova ve Novikov, 2015). Kültürel farklılıklara duyarlı küresel liderler, insanların ayırt ediciliğini takdir etmekte ve farklı kültürlerden bireylerle etkili bir şekilde iletişim kurmaktadır. Kişiler kültürlerarası deneyimler sayesinde, daha geniş görüşlü olmakta ve kültürel benzersizliğe karşı toleranslı hale gelmektedir (Harris ve ark., 2004).

2008 yılında Avrupa Birliği tarafından ilan edilen “Avrupa Kültürlerarası Diyalog Yılı” ve Avrupa Konseyi tarafından yayınlanan “White Paper on Intercultural Dialogue by the Council of Europe” adlı kitapta yer alan ifadeler dikkat çekmektedir.

“Karşılıklı anlayış ve saygı temelinde, farklı etnik, kültürel, dini ve dilbilimsel geçmişe ve mirasa sahip bireyler ve gruplar arasında açık ve saygılı bir görüş alışverişi, kendini ifade etme özgürlüğü, başkalarının görüşlerini dinlemeye istekliliğini, kapasiteyi ve toleransı gerektirir.”

Meilhammer (2013)'e göre kültürlerarası tolerans, etnosentrizmi kabul etmemek, yalnızca belirli bir geçerliliği olan bir bakış açısının evrenselleşmesini reddetmek ve tüm kültürleri kucaklamaktır. Bununla birlikte, toplumun değerlerini kültürler oluşturduğundan, kültürel temelli hiçbir değer, başka bir kültürün değerlerinden üstün olamayacağı kabul edilmesi gerekmektedir. Bu, farklı kültürel değerlerin hepsinin aynı seviyede olması anlamına gelmektedir.

UNESCO'nun 1995 yılında yayınladığı Tolerans İlkeleri Beyanı'nda kültürlerarası toleranstan şu şekilde bahsedilmektedir.

“Tolerans, dünya kültürlerimizin zengin çeşitliliğine, ifade biçimlerimize ve insan olma biçimlerine saygı duymak, kabul etmek ve takdir etmektir. Bilgi, açıklık, iletişim ve düşünce, vicdan ve inanç özgürlüğü ile desteklenir. Tolerans, farklılık içinde uyumdur. Bu sadece ahlaki bir görev değil, aynı zamanda politik ve yasal bir gerekliliktir. Barışı mümkün kılan erdem tolerans, savaş kültürünün bir barış kültürü ile değiştirilmesine katkıda bulunur.”

Son yıllarda, uyumlu bir şekilde birlikte yaşama, başkalarının haklarına saygı gösterme, çeşitliliği kabul etme, değerlerin serbest seçilmesi gibi tolerans uygulamasıyla ilişkili değerlerin artırılması konusudur (Boghian 2017). Vala ve Costa-Lopes (2010)'e göre insanların kendilerinden farklı olanlara önyargılarını arttırabilecek ve kültürel çeşitliliğe daha az tolerans sağlayabilecekleri evrensel değerler az sayıdadır. Bununla birlikte, ulusal kültürün diğer kültürlerle etkileşime girdiği ve günden güne farklılaştığı bilinmekle beraber bu durum kültürel duyarlılığı geliştirmekte ve kültürlerarası tolerans seviyesini arttırmaktadır (Zelikovska 2011).

Martin ve Nakayama (2007), kültürlerarası toleransı, “kültürlerarası farklılıklara ve kültürlerarası durumların belirsizliğine dayanma isteği, özelliği ve bilinmeyen durumlarla başa çıkma kapasitesi” olarak belirtmektedir. Kişiler arasında kültürlerarası etkileşimler kurulurken farklı inanç ve değerlere sahip olanlara karşı belirsizlik hissedilmesi olağan bir durum olarak görülmektedir. Kültürlerarası iletişimde, belirsizlik toleransı eksik olan kişiler, farklılıkları veya değişiklikleri kabul etmekte zorlanmakta ve farklı kültürlerin bulunduğu coğrafyalarda yaşadıklarında iyi uyum sağlayamamaktadırlar (Peng 2018). Belirsizlik toleransının eksik olması,

genellikle kültürlerarası çatışma veya kültürlerarası etkileşimin başarısızlığı ile sonuçlanmakta ve kültürlerarası etkileşime zarar vermektedir. Kültürlerarası çatışmalar, kişinin belirsizlikten kaçınmaktan veya yalnızca kendi kültüründe anlam ifade eden inançlar doğrultusunda varsayımlar yaparak belirsizliği gidermeye çalışmaktan kaynaklanmaktadır (Guo 2019). Ancak, belirsizliğe toleranslı olanlar, farklılıklara ve değişikliklere karşı daha duyarlı olmakta ve yabancı bir kültürle karşılaştıklarında daha iyi uyum sağlamaktadırlar (Furnham ve Marks 2013, Peng 2018). Belirsizlik toleransı olanlar, varsayımlarla gizlemek yerine, ayarlamalar yaparak belirsizlikten kaynaklanan problemleri yönetebilmekte ve alışılmadık durumlara uyum sağlayabilmektedirler (Furnham ve Marks 2013, Guo 2019).

Toplumsal-kültürel veya dinsel-mezhepsel öğelerin beraberliğinin anlatımı olan çoğulluğun toplumlarda sorunsuz bir biçimde gelişimini devam ettirmesinin ilk şartı olan kültürlerarası tolerans, çoğulluğa ek olarak çağdaş demokrasilerin ve hümanistlik fikrinin de çıkış amacı olarak belirtilmektedir (Kula 2011). Bir kültürel ritüeli (örn; kadın sünneti) uygulamanın kişilerde insan haklarının ihlali ya da kişilere fayda sağlayıp sağlamayacağı kültürlerarası tolerans konusu olarak vurgulanmaktadır (Şahyar Akdemir 2017).

Dünyadaki farklı kültürlerin, cinsiyet, aile ve dine ilişkin tutum ve inançlarını, yoksulluk tutumlarını ve deneyimlerini, eğitim, sağlık ve güvenlik durumlarını; sosyal ve kültürel toleranslarını, bölgeler ve toplumlar arasındaki kültürel farklılıklar ve benzerliklere karşı değerlerini değerlendirmek için World Values Survey (WVS) adında devam etmekte olan akademik bir proje bulunmaktadır. Bu proje ile beş kıtada 60'tan fazla ülkeden veri toplanmaktadır (<http://www.worldvaluessurvey.org/WVSContents.jsp>, Erişim tarihi: 14 Temmuz 2019). Türkiye'de WVS araştırmasının sorularına yanıt arayan Yeşilada ve Noordijk (2010), henüz büyük bir tolerans paterninin oluşmadığını belirtmektedir.

Kültürlerarası iletişim ve adaptasyonun en önemli faktörlerinden birinin kültürlerarası tolerans olduğu vurgulanmaktadır (Novikova ve Novikov, 2013). Novikova ve Novikov (2013), farklı kültürlerden gelen öğrencilerle yapmış olduğu çalışmada uluslararası öğrencilerde dört tolerans türü olduğunu belirlemiştir:

- Toleranssız kişiler, kültürlerarası uyum için belirsiz ve en düşük göstergelerine sahiptirler. Yeni girdikleri çevrede etkileşime hazırdırlar. Fakat izolasyon, kaygı, boşluk ve çaresizlik duygularına sahiptirler.

- Sosyal iletişimde toleranslı kişilerin, sosyal toleransları yüksek olmasına rağmen kişiliklere karşı toleransta orta ve etnik toleransta düşük seviyededirler. Yeni girdikleri ortamda endişe veya çaresizlik duyguları yoktur.

- Etnik toleranslı kişilerin, etnik ve kişilik toleransı seviyeleri yüksektir. Sosyal toleransları düşük olmasına rağmen yeni bir kültüre uyum sağlama konusunda pek fazla sorun çıkarmazlar.

- Gerçek toleranslı kişiler, üç tür tolerans türü ve kültürlerarası uyum için en yüksek seviyededirler.

Birisinin kültürel farklılığa toleranslı olup olmadığını anlamının en güçlü yolu, günlük yaşantısında veya aynı yerleşim biriminde beraber yaşadığı ve algıladığı kişi veya grupların varlığını benimsemeye istekli olup olmadığını değerlendirmektir. Bununla beraber, kültürel uyumluluk ve farklı deneyimlere açıklık gibi kişisel özellikler, bireyin kültürlerarası tolerans seviyesinin temel aldığı iki faktör olarak ifade edilmektedir (Ibadova 2011). Tolerans ve toleranssızlık, insanlar arasındaki ilişkinin niteliğini karakterize etmektedir (Mummendey ve Wenzel, 1999). Tolerans, toleranssızlıkla birlikte gruplar arasındaki sosyal eşitsizliği ve aynı zamanda gruplar arasındaki güç dengesizliğini yansıtmaktadır (van Doorn 2012).

2.6. Kültürlerarası tolerans ve hemşirelik

Tarih boyunca, çeşitli toplumlar aralarında tıbbi tedavi, ilaçlar, halk sağlığı uygulamaları gibi çeşitli yöntem ve teknikleri birbirlerinden almak için önemli etkileşimlerde bulunmuşlardır. Sağlık bilimleri ve uygulama merkezleri, dünyanın çeşitli ülkelerinden zaman içerisinde insanları çekmiştir. Bu süreç doğrultusunda 1948'de, Birleşmiş Milletler himayesinde ortaya çıkan Dünya Sağlık Örgütü (DSÖ) kurulmuştur (Karnyshev ve ark., 2014). DSÖ'nün amacı, bir milyardan fazla insanın evrensel sağlık sigortasına sahip olmasını sağlamak, daha fazla insanı sağlıkla ilgili acil durumlardan korumak ve daha fazla sağlıklı ve iyiliğe sahip insan sağlamaktır (<https://www.who.int/about/what-we-do>, Erişim tarihi: 09 Temmuz 2019). Geçtiğimiz birkaç yılda, teknolojinin kullanımının da artmasıyla doğu ve batı tıbbi tekniklerinin

sentezi artmaktadır. Bunun kültürlerarası etkileşimler üzerinde güçlü bir etkiye sahip olduğu bilinmektedir (Karnyshev ve ark., 2014).

Bir kültür başka bir kültürle temas ettiğinde, baskın bir karşılıklı çatışma görülmektedir. Zaman geçtikçe kültürler birbirlerine nezaket ve tolerans duyguları geliştirmeye başlamaktadır (Clement 2010). Farklı kültürlerden bireyler ile hemşireler arasında gerçekleşen kişisel temas, iletişim ve değiş tokuşlar kültürel etkileşim olarak ifade edilmektedir. Kültürel yeterlilik ise farkındalık, bilgi, anlayış, duyarlılık, tolerans ve beceriyi kapsamaktadır (Stein-Parbury 2014). Hemşirelerin, hastaların ve ailelerin kültürünü anlamaları ve fizyolojik değişikliklerine, değer ve inançlarına tolerans göstermeleri önemlidir (Khorshid ve Gürol Arslan, 2006). Bu açıdan hemşireler farklı kültürden bireylere tolerans göstermeyi öğrenmekte ve dolayısıyla kültürel yeterli hemşireler kültürü anlamak için bilinçli çaba göstermektedir (Labun 2001). Örneğin, kültürel yapının ağrı tolerans düzeyleri (Ludwig-Beymer 2008), kilo yönetimi ve obezite (Wolfe 2000) üzerinde güçlü bir etkisi olduğu bilinmektedir. Hemşireler farklı kültürlere tolerans göstermeye başladıklarında bakımın kalitesi artmaktadır (Lin ve ark., 2019).

3. GEREÇ VE YÖNTEM

3.1. Araştırma türü

Araştırma kesitsel tiptedir.

3.2. Araştırmanın evreni ve örneklem seçimi

Araştırmanın evrenini, Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi (ÇOMÜ) Sağlık Uygulama ve Araştırma Hastanesi'nde çalışan 249 hemşire ve ÇOMÜ Sağlık Yüksekokulu Hemşirelik Bölümü'nde 2018-2019 Eğitim-Öğretim yılında öğrenim gören 618 öğrenci olmak üzere toplam 867 kişi oluşturdu. Evrenden örneklem seçimine gidilmedi ve evrenin tamamına ulaşılması hedeflendi. Araştırmaya dâhil edilme kriterleri olarak ÇOMÜ Sağlık Yüksekokulu Hemşirelik Bölümü öğrencisi olma, ÇOMÜ Sağlık Uygulama ve Araştırma Hastanesi'nde hemşire olarak çalışıyor olma, araştırmaya katılmaya gönüllü olma belirlendi. Araştırmaya dahil edilmeme kriterleri arasında hemşire olarak görev yapmakla birlikte eğitimi ebe ve acil tıp teknisyeni olan 8 kişi çalışmaya dahil edilmedi. Hemşirelik öğrencilerinden devamsız olan 51 kişi, eksik doldurulan 5 anket araştırma dışında bırakıldı. Araştırmaya katılmayı kabul eden ve ulaşılabilen hemşirelik öğrencilerinden 525, hemşirelerden 184; toplamda 709 kişi çalışmaya dahil edildi.

3.3. Etik

Çalışmaya başlamadan önce ÇOMÜ Araştırma ve Uygulama Hastanesi Etik Kurulu'ndan (Etik Kurul No: 2011-KAEK-27/2019-E.1900020441) (Ek 2), ÇOMÜ Araştırma ve Uygulama Hastanesi Başhekimliği'nden (Sayı: 78714105-773.03-E.1900020442) (Ek 3) ve ÇOMÜ Sağlık Yüksekokulu Müdürlüğü'nden (Sayı: 78714105-773.03-E.1900020443) (Ek 4) ve çalışmaya dahil edilen bireylerden yazılı ve sözlü izin (Ek 5) alındı.

3.4. Veri toplama

3.4.1. Veri toplama yöntemi

Veriler yüz yüze görüşme yöntemiyle, Nisan-Ekim 2019 tarihleri arasında toplandı. Her bir soru formu için 10-15 dakikalık süre ayrıldı.

3.4.2. Veri toplama araçları

Veriler katılımcıların tanımlayıcı özelliklerini içeren sorular (yaş, cinsiyet, medeni durum, aile tipi, aylık gelir, aile yapısı, sosyoekonomik durumu algılama biçimi, memleketi, en çok yaşamını geçirdiği yerleşim birimi vb.), Kültürlerarası Tolerans Ölçeği (KTÖ) ve literatür doğrultusunda (Leininger 2009, Tanrıverdi 2016, Seviğ ve Tanrıverdi 2014) KTÖ ile ilişkili özellikleri tanımlayan (yurt dışında bulunma durumu, iletişimde bulunulan farklı kültürde ve inançta arkadaş/akraba bulunma durumu, farklı kültürleri, dinleri, yaşam biçimlerini merak etme durumu, farklı ülkelerin kitle iletişim araçlarını takip etme durumu, sosyal medyada farklı ülkelerden insanlarla iletişim kurma, farklı kültürden, inançtan olan hastalara bakım verme, kültürel yetkinliği geliştirmeye yönelik eğitim alma durumu) sorulardan oluşturulan anket formu ile toplandı. Anket formu ve Kültürlerarası Tolerans Ölçeği Ek 1’de verildi.

Kültürlerarası Tolerans Ölçeği (KTÖ): Mendleson, Bures, Champion ve Lott (1997) tarafından geliştirilmiş, Bakioğlu ve Şahin (2013) tarafından Türkçeye uyarlaması yapılan Kültürlerarası Tolerans Ölçeği 5’li likert bir ölçektir (1-hiç uygun değil, 2-uygun değil, 3-biraz uygun 4-uygun, 5-tamamen uygun). Kültürlerarası tolerans ölçeğinden alınan puan yükseldikçe kültürlerarası tolerans düzeyi yükselmekte; ölçekten alınan puan düştükçe kültürlerarası tolerans düzeyi düşmektedir. KTÖ’de 7 madde pozitif (1,8, 9, 11, 12, 14, 16) 11 madde ise negatif (2, 3, 4, 5, 6, 7, 10, 13, 15, 17, 18) olmak üzere toplam 18 madde yer almaktadır. Ölçeğin Cronbach alfa iç tutarlılık kat sayısı 0,69 olup yeterli iç tutarlık gösterdiği belirtilmiştir (Mendleson ve ark. 1997, Bakioğlu ve Şahin 2013). Bu çalışmanın Cronbach alfa iç tutarlılık kat sayısı ise 0,83 olarak bulundu.

3.5. Değişkenler

3.5.1. Bağımlı Değişkenler

Araştırmanın bağımlı değişkenini kültürlerarası tolerans oluşturdu.

3.5.2. Bağımsız Değişkenler

Araştırmanın bağımsız değişkenleri yaş, cinsiyet, medeni durum, aile tipi, aylık gelir, aile yapısı, sosyoekonomik durumu algılama biçimi, memleketi, en çok yaşamını geçirdiği yerleşim birimi, yurt dışında bulunma durumu, iletişimde bulunulan farklı

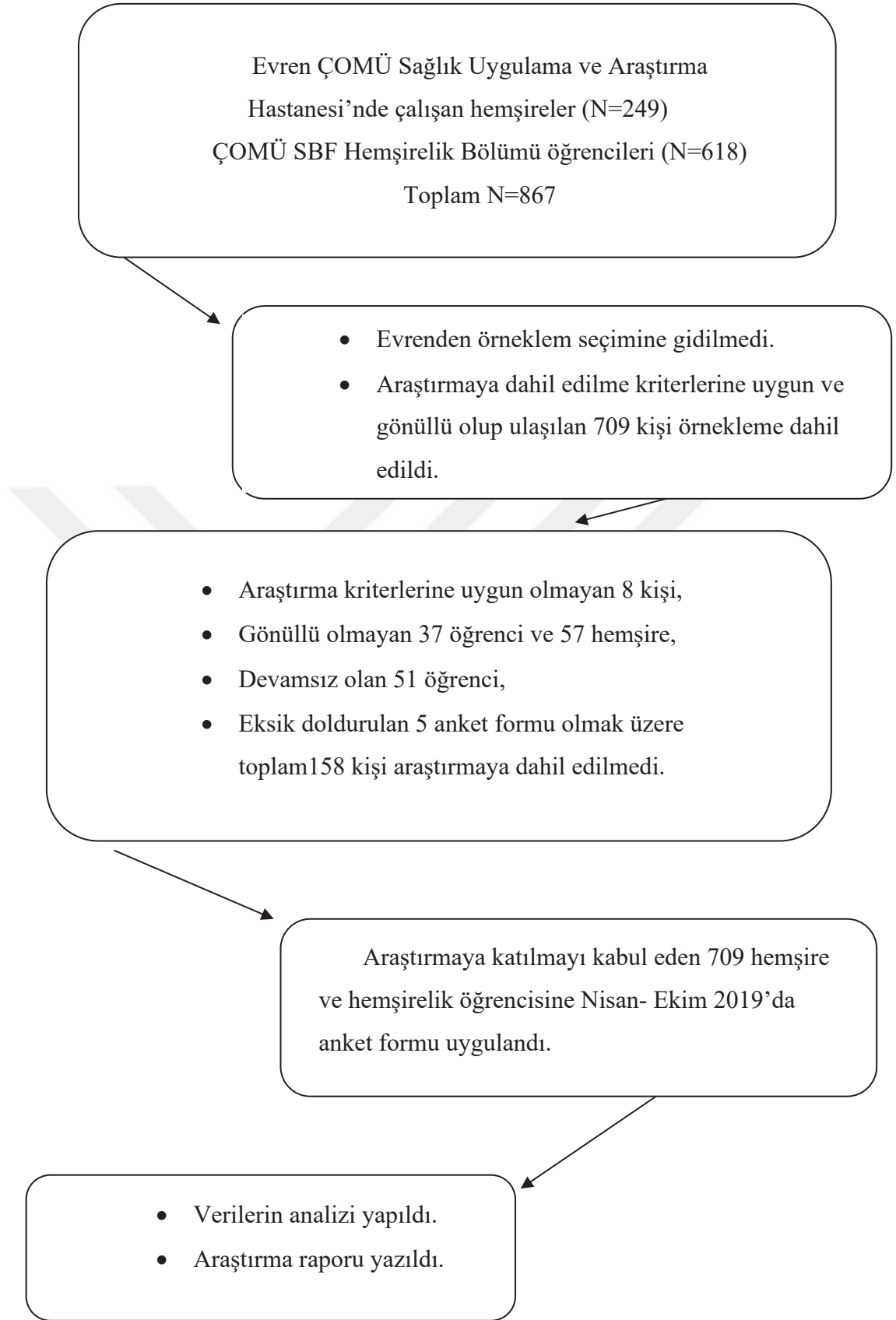
kültürde ve inançta arkadaş/akraba bulunma durumu, farklı kültürleri, dinleri, yaşam biçimlerini merak etme durumu, farklı ülkelerin kitle iletişim araçlarını takip etme durumu, sosyal medyada farklı ülkelerden insanlarla iletişim kurma, farklı kültürden, inançtan olan hastalara bakım verme, kültürel yetkinliği geliştirmeye yönelik eğitim alma durumudur.

3.6. Araştırmanın sınırlılıkları

Araştırma zaman kısıtlılığı ve mali nedenler dolayısıyla ÇOMÜ Sağlık Yüksekokulu Hemşirelik Bölümü'nde öğrenim gören öğrenciler ve ÇOMÜ Araştırma ve Uygulama Hastanesi'nde görev yapan hemşirelerle sınırlıdır. Hemşirelerin kliniklerdeki yoğun çalışma temposu ve bazı kliniklerde araştırma anketlerinin uygulanmamasına yönelik yaklaşımların olması nedeniyle veri toplanma aşamasında yaşanan güçlükler de araştırmanın sınırlılıkları arasındadır.

3.7. Verilerin analiz yöntemi

Verilerin analizi bilgisayar ortamında SPSS 19.0 paket programında araştırmacılar tarafından yapıldı. Tanımlayıcı özelliklerin değerlendirilmesinde yüzdeler, ortalama ve standart sapma kullanıldı. Normal dağılım gösteren bağımsız ikili gruplarda t testi, ikiden fazla olan gruplarda tek yönlü ANOVA testi kullanıldı. ANOVA testinde gruplar arasındaki farkın hangi değişkenden kaynaklandığını belirlemek için post hoc testlerden Bonferonni düzeltme testi kullanıldı. Normal dağılım göstermeyen ikiden fazla grupları değerlendirmede Kruskal Wallis testi kullanıldı. Anlamlılık $p < 0,05$ düzeyinde değerlendirildi.

Şekil 1. Araştırma Tasarımı

4. BULGULAR

Bulgular beş başlık altında ele alındı. Bunlar:

4.1. Hemşirelerin ve Hemşirelik Öğrencilerinin Tanımlayıcı Özellikleri

4.2. Hemşirelerin ve Hemşirelik Öğrencilerinin Kültürlerarası Tolerans ile İlişkili Bazı Özellikleri

4.3. Hemşirelerin ve Hemşirelik Öğrencilerinin Kültürlerarası Tolerans Ölçeğinden Aldığı Puanlar

4.4. Hemşirelerin ve Hemşirelik Öğrencilerinin KTÖ Puan Ortalamalarının Bazı İlişkili Faktörlere Göre Dağılımları

4.1. Hemşirelerin ve Hemşirelik Öğrencilerinin Tanımlayıcı Özellikleri

Araştırmaya katılanların yaş ortalaması $24,41 \pm 7,90$ (min:17-max:58)'dir. Katılımcıların yaygın olarak %74,9'u kadın (n=531), %82,8'i bekar (n=587), %43,9'unun annesi ilkokul mezunu (n=311) ve %32,2'sinin babası ilkokul mezunu (n=228) olarak bulundu. Araştırmaya katılanların %73,2'si çekirdek aile yapısına sahip (n=519), %60,2'si ailesinin gelir ve gider durumunu birbirine denk olarak algılayan (n=427), %48,8'i kendi gelir ve gider durumunu birbirine denk olarak algılayan (n=346) %33,7'sinin memleketi Marmara Bölgesi (n=239), %6,2'sinin eşinin memleketi Marmara Bölgesi (n=44), %65,6'sı yaşamının büyük çoğunluğunu kentte geçiren (n=465), %87,6'sı çocuk sahibi olmayan (n=615) ve %53,5'i henüz hemşirelikle ilgili herhangi bir okuldan mezun olmayanlardan (n=379) oluştuğu görüldü (Tablo 1).

Tablo 1. Hemşirelerin ve Hemşirelik Öğrencilerinin Tanımlayıcı Özelliklerinin Dağılımı (N=709)

Tanımlayıcı Özellikler	n	%
Cinsiyet		
Kadın	531	74,9
Erkek	178	25,1
Medeni Durum		
Bekar	587	82,8
Evli	106	15,0
Boşanmış	16	2,2
Anne Eğitim Durumu		
Okuryazar değil	28	3,9
Okuryazar	51	7,3
İlkokul mezunu	311	43,9
Ortaokul mezunu	118	16,6
Lise mezunu	113	15,9
Üniversite mezunu	88	12,4
Baba Eğitim Durumu		
Okuryazar değil	4	0,6
Okuryazar	36	5,1
İlkokul mezunu	228	32,2
Ortaokul mezunu	142	20,0
Lise mezunu	169	23,7
Üniversite mezunu	130	18,4
Aile Tipi		
Çekirdek aile	519	73,2
Geniş aile	142	20,0
Parçalanmış aile	48	6,8
Ailenin Gelir Gider Durumu Algısı		
Gelir gidere denk	427	60,2
Gelir giderden az	192	27,1
Gelir giderden fazla	90	12,7
Kendinin Gelir Gider Durumu Algısı		
Gelir gidere denk	346	48,8
Gelir giderden az	292	41,2
Gelir giderden fazla	71	10,0

Tablo 1. Hemşirelerin ve Hemşirelik Öğrencilerinin Tanımlayıcı Özelliklerinin Dağılımı (N=709) (devam)

Tanımlayıcı Özellikler	n	%
Memleketi Olan Bölge		
Marmara Bölgesi	239	33,7
Ege Bölgesi	128	18,1
Akdeniz Bölgesi	95	13,4
Karadeniz Bölgesi	73	10,3
İç Anadolu Bölgesi	58	8,2
Güneydoğu Anadolu Bölgesi	50	7,1
Doğu Anadolu Bölgesi	47	6,6
Yurtdışı	19	2,6
Evliyse Eşinin Memleketi Olan Bölge (n=130)		
Marmara Bölgesi	44	6,2
Ege Bölgesi	30	4,2
Akdeniz Bölgesi	13	1,8
Karadeniz Bölgesi	19	2,7
İç Anadolu Bölgesi	11	1,6
Güneydoğu Anadolu Bölgesi	7	1,0
Doğu Anadolu Bölgesi	6	0,8
Yaşamının Büyük Çoğunluğunu Geçirdiği Yer		
Kent	465	65,9
Kasaba	91	12,5
Köy	153	21,6
Çocuk Olma Durumu		
Var	94	13,3
Yok	615	86,7
Sınıf		
1.Sınıf	149	21,0
2.Sınıf	138	19,5
3.Sınıf	121	17,1
4.Sınıf	123	17,3
Mezun olmuş çalışan hemşire	178	25,1
Hemşirelikle İlgili Son Mezun Olunan Okul		
Sağlık Meslek Lisesi	133	18,8
Hemşirelik Önlisans	36	5,1
Hemşirelik Lisans	147	20,7
Hemşirelik Yüksek Lisans ve Doktora	14	2,0
Hemşirelikle ilgili bir okuldan henüz mezun olmadım	379	53,4

4.2. Hemşirelerin ve Hemşirelik Öğrencilerinin Kültürlerarası Tolerans ile İlişkili Bazı Özelliklerinin Dağılımı

Tablo 2’de görüldüğü gibi araştırmaya katılan hemşire ve hemşirelik öğrencilerinin (n=709) yaygın olarak yurtdışında bulunmadığı (n=557, %78,6), iletişimde olduğu farklı inançtan akraba/arkadaşı olduğu (n=449, %63,3) ve iletişimde olduğu farklı kültürden akraba/arkadaşı olduğu (n=548, %77,3) bulundu (Tablo 2).

Katılımcıların anadili dışında iletişim kurabilecek kadar ikinci bir dil bildiği (n=357, %50,4), farklı kültürleri, dinleri, yaşam biçimlerini merak ettiği (n=624, %88,0), farklı kültürleri, inançları konu alan film/video/belgesel izlediği (n=588, %82,9), farklı ülkelerin kitle iletişim araçlarını takip ettiği (n=304, %42,9), sosyal medyada farklı ülkelerden insanlarla iletişim kurmadığı (n=295, %41,6), farklı kültüre sahip bir yerde yaşamak istediği (n=512, %72,2), daha önce farklı kültürden, inançtan olan hastalara bakım verdiği (n=416, %58,7), farklı kültürden bireylere bakım vermekten hoşlandığı (n=410, %57,8) ve kültürel yetkinliğini geliştirmeye yönelik herhangi bir eğitim almadığı (n=547, %77,1) saptandı (Tablo 2).

Tablo 2. Hemşirelerin ve Hemşirelik Öğrencilerinin Kültürlerarası Tolerans ile İlişkili Bazı Özelliklerinin Dağılımı (N=790)

Özellikler	n	%
Yurtdışında bulunma durumu		
Evet	152	21,4
Hayır	557	78,6
İletişimde olduğunuz farklı inançtan akraba/arkadaşınız var mı?		
Evet	449	63,3
Hayır	260	36,7
İletişimde olduğunuz farklı kültürde akraba/arkadaşınız var mı?		
Evet	548	77,3
Hayır	161	22,7
İletişim kurabilecek kadar ana diliniz dışında ikinci bir dil biliyor musunuz?		
Evet	357	50,4
Hayır	352	49,6
Farklı kültürleri, dinleri, yaşam biçimlerini merak eder misiniz?		
Evet	624	88,0
Hayır	85	12,0
Farklı kültürleri, inançları konu alan film/video/belgesel izler misiniz?		
Evet	588	82,9
Hayır	121	17,1
Farklı ülkelerin kitle iletişim araçlarını (televizyon, gazete, radyo, internet) takip eder misiniz?		
Evet	304	42,9
Hayır	177	25,0
Bazen	228	32,1
Sosyal medyada farklı ülkelerden insanlarla iletişim kurar mısınız?		
Evet	195	27,5
Hayır	295	41,6
Bazen	219	30,9
Farklı kültüre sahip bir yerde yaşamak ister misiniz?		
Evet	512	72,2
Hayır	197	27,8
Farklı kültürden, inançtan olan hastalara bakım verdiniz mi?		
Evet	416	58,7
Hayır	293	41,3
Farklı kültürden bireylere bakım vermektten hoşlanır mısınız?		
Evet	410	57,8
Hayır	108	15,3
Kısmen	191	26,9
Kültürel yetkinliğinizi geliştirmeye yönelik herhangi bir eğitim aldınız mı?		
Evet	162	22,8
Hayır	547	77,2

4.3. Hemşirelerin ve Hemşirelik Öğrencilerinin KTÖ'den Aldığı Puanlar

Tablo 3'te görüldüğü gibi çalışma kapsamında alınan hemşirelerin ve hemşirelik öğrencilerinin KTÖ puan ortalaması $46,88 \pm 10,51$ (min:18-max:81) olarak bulundu.

Tablo 3. Hemşirelerin ve Hemşirelik Öğrencilerinin KTÖ'den Aldığı Puanlar (N=709)

Ölçek	Orijinal Ölçeğin Min-Max	Bu Araştırmada Min-Max	X±SS
KTÖ Toplam Puan	18-90	18-81	46,88±10,51

4.4. Hemşirelerin ve Hemşirelik Öğrencilerinin KTÖ Puan Ortalamalarının İlişkili Faktörlere Göre Dağılımları

4.4.1. Hemşirelerin ve Hemşirelik Öğrencilerinin KTÖ Puan Ortalamalarının Tanımlayıcı Özelliklerine Göre Dağılımları

Tablo 4'te görüldüğü gibi araştırmaya katılanların medeni durumlarına göre KTÖ puanları incelendiğinde, gruplar arasında çok ileri düzeyde anlamlı fark olduğu belirlendi (KW=53,048, p=0,000). Farkın bekar-evli ve bekar-boşanmış arasında olduğu istatistiksel olarak saptandı.

Katılımcıların anne eğitim durumlarına göre KTÖ puanları incelendiğinde, gruplar arasında anlamlı bir fark olduğu belirlendi (KW=19,979, p=0,001). Farkın ilkokul-üniversite mezunu, lise-üniversite mezunu ve ortaokul-üniversite mezunu karşılaştırmalarından kaynaklandığı görüldü (Tablo 4).

Hemşirelerin ve hemşirelik öğrencilerinin baba eğitim durumlarına göre KTÖ puanları incelendiğinde, gruplar arasında çok ileri düzeyde anlamlı fark olduğu saptandı (KW=27,281, p=0,000). Farkın ortaokul-üniversite mezunu, ortaokul mezunu-okuryazar, lise-üniversite mezunu, lise mezunu-okuryazar, ilkokul-üniversite mezunu, ilkokul mezunu-okuryazar gruplarından kaynaklandığı bulundu (Tablo 4).

Katılımcıların aile tipine göre KTÖ puanları incelendiğinde gruplar arasında anlamlı bir fark olduğu belirlendi (F=7,259, p=0,001). Farkın hangi gruptan kaynaklandığını belirlemek için kullanılan post hoc (Bonferonni) ileri analizinde,

farkın çekirdek-geniş aile ve çekirdek-parçalanmış aile gruplarından dolayı olduğu belirlendi (Tablo 4).

Çalışmaya katılanların ailelerinin gelir gider algılarına göre KTÖ puanları incelendiğinde gruplar arasında anlamlı bir fark olduğu görüldü ($F=5,319$, $p=0,005$). Post hoc (Bonferonni) ileri analizinde, gelir gidere denk-gelir giderden fazla gruplarından kaynaklandığı belirlendi (Tablo 4).

Hemşirelerin ve hemşirelik öğrencilerinin kendi gelir gider durumlarına göre KTÖ puanları incelendiğinde, gruplar arasında anlamlı bir fark olduğu saptandı ($F=5,582$, $p=0,004$). Post hoc (Bonferonni) ileri analizinde, gelir gidere denk-gelir giderden fazla ve gelir giderden az-gelir giderden fazla gruplarından kaynaklandığı belirlendi (Tablo 4).

Katılımcıların eşlerinin memleketi olan bölgeye göre KTÖ puanları incelendiğinde, gruplar arasında anlamlı bir fark olduğu görüldü ($KW=13,455$, $p=0,036$). Farkın Doğu Anadolu-Marmara Bölgesi, Doğu Anadolu-Akdeniz Bölgesi, Doğu Anadolu-Ege Bölgesi, Doğu Anadolu-Karadeniz Bölgesi, Doğu Anadolu-Güneydoğu Anadolu Bölgesi ve İç Anadolu-Karadeniz Bölgesi gruplarından kaynaklandığı belirlendi (Tablo 4).

Hemşirelerin ve hemşirelik öğrencilerinin çocuk olma durumuna göre KTÖ puanları incelendiğinde, anlamlı fark olduğu görüldü ($t=83,752$, $p=0,000$, Tablo 4).

Katılımcıların sınıflarına göre KTÖ puanları incelendiğinde, gruplar arasında çok ileri düzeyde anlamlı fark olduğu ($F=20,755$, $p=0,000$), post hoc (Bonferonni) ileri analizinde, farkın 1.sınıf-2.sınıf, 1.sınıf-3.sınıf, 1.sınıf-mezun, 2.sınıf-4.sınıf, 2.sınıf-mezun, 3.sınıf-4.sınıf, 3.sınıf-mezun ve 4.sınıf-mezun olanlardan kaynaklandığı saptandı (Tablo 4).

Katılımcıların cinsiyetine, memleketi olan bölgeye, yaşamının büyük çoğunluğunu geçirdiği yere ve hemşirelikle ilgili son mezun olunan okula göre KTÖ puanları incelendiğinde, istatistiksel olarak gruplar arasında anlamlı bir fark olmadığı belirlendi ($p>0,05$, Tablo 4).

Tablo 4. Tanımlayıcı Özelliklerine Göre KTÖ Puan Ortalamasının Karşılaştırılması (N=709)

Tanımlayıcı Özellikler	X±SS	Test ve p değeri
Cinsiyet		
Kadın	46,39±10,46	t= 0,016
Erkek	48,34±10,53	P=0,900
Medeni Durum		
Bekar	45,67±10,56	KW=53,048
Evli	52,37±8,12	df=2
Boşanmış	55,06±6,92	P=0,000***
Anne Eğitim Durumu		
Okuryazar değil	47,03±10,18	
Okuryazar	48,82±10,54	KW=19,979
İlkokul mezunu	45,94±10,17	df=5
Ortaokul mezunu	46,14±11,35	P=0,001**
Lise mezunu	46,15±10,31	
Üniversite mezunu	50,96±9,98	
Baba Eğitim Durumu		
Okuryazar değil	52,00±8,40	
Okuryazar	51,47±9,61	KW=27,281
İlkokul mezunu	46,20±9,86	df=5
Ortaokul mezunu	45,69±11,03	P=0,000***
Lise mezunu	45,49±10,79	
Üniversite mezunu	49,76±10,16	
Aile Tipi		
Çekirdek aile	45,98±10,28	F=7,259
Geniş aile	49,16±11,07	df=2
Parçalanmış aile	49,83±9,80	P=0,001**
Ailenin Gelir Gider Durumu Algısı		
Gelir gidere denk	46,07±9,74	F=5,319
Gelir giderden az	47,22±11,49	df=2
Gelir giderden fazla	49,97±11,26	P=0,005**
Kendinin Gelir Gider Durumu Algısı		
Gelir gidere denk	46,35±10,36	F=5,582
Gelir giderden az	46,55±10,52	df=2
Gelir giderden fazla	50,80±10,44	P=0,004**

* p<0,05, **p<0,01, ***p<0,001

Tablo 4. Tanımlayıcı Özelliklerine Göre KTÖ Puan Ortalamasının Karşılaştırılması (N=709) (devam)

Tanımlayıcı Özellikler	X±SS	Test ve p değeri
Memleketi Olan Bölge		
Marmara Bölgesi	47,04±9,48	KW=8,811 df=7 P=0,267
Ege Bölgesi	47,64±10,98	
Akdeniz Bölgesi	45,95±10,92	
Karadeniz Bölgesi	47,12±10,70	
İç Anadolu Bölgesi	47,70±10,00	
Güneydoğu Anadolu Bölgesi	48,40±12,18	
Doğu Anadolu Bölgesi	45,04±12,07	
Yurtdışı	41,57±8,38	
Evliyse Eşinin Memleketi Olan Bölge (n=130)		
Marmara Bölgesi	52,40±8,19	KW=13,455 df=6 P=0,036*
Ege Bölgesi	55,56±4,85	
Akdeniz Bölgesi	55,38±8,20	
Karadeniz Bölgesi	55,68±6,52	
İç Anadolu Bölgesi	49,09±9,88	
Güneydoğu Anadolu Bölgesi	54,00±12,83	
Doğu Anadolu Bölgesi	42,16±12,12	
Yaşamının Büyük Çoğunluğunu Geçirdiği Yer		
Kent	46,27±10,27	F=2,336 df=2 P=0,097
Kasaba	47,83±10,64	
Köy	48,18±11,01	
Çocuk Olma Durumu		
Var	52,00±8,55	t=83,752 P=0,000***
Yok	46,10±10,56	
Sınıf		
1.Sınıf	43,51±10,16	F=20,755 df=4 P=0,000***
2.Sınıf	47,16±11,27	
3.Sınıf	47,16±9,56	
4.Sınıf	42,98±10,49	
Mezun olmuş çalışan hemşire	52,00±8,51	
Hemşirelikle İlgili Son Mezun Olunan Okul		
Sağlık Meslek Lisesi	47,41±10,04	KW=4,993 df=3 P=0,172
Hemşirelik Ön lisans	51,55±8,97	
Hemşirelik Lisans	48,95±10,09	
Hemşirelik Yüksek Lisans ve Doktora	50,42±9,65	
Hemşirelikle ilgili bir okuldan henüz mezun olmadım	45,32±10,71	

* p<0,05, **p<0,01, ***p<0,001

4.4.2.Hemşirelerin ve Hemşirelik Öğrencilerinin KTÖ Puan Ortalamalarının Bazı İlişkili Faktörlere Göre Dağılımı

Katılımcılardan iletişimde bulunulan farklı inançtan akraba/arkadaşı bulunma ($t= 6,482$, $p=0,026$), farklı kültürden akraba/arkadaşı bulunma ($t=6,946$, $p=0,009$), iletişim kurabilecek kadar ana dili dışında ikinci bir dil bilme ($t=2,303$, $p=0,022$), farklı kültürleri, dinleri, yaşam biçimlerini merak etme ($t=11,337$, $p=0,001$), farklı kültürleri, inançları konu alan film/video/belgesel izleme ($t=5,502$, $p=0,019$), farklı ülkelerin kitle iletişim araçlarını (televizyon, gazete, radyo, internet) takip etme ($F=10,354$, $p=0,000$), sosyal medyada farklı ülkelerden insanlarla iletişim kurma ($F=4,883$, $p=0,008$), farklı kültüre sahip bir yerde yaşamak isteme ($t=9,628$, $p=0,002$), farklı kültürden bireylere bakım vermektten hoşlanma ($F=90,684$, $p=0,000$) ve kültürel yetkinliği geliştirmek için eğitim alma durumu ($t=5,034$, $p=0,025$) açısından istatistiksel olarak anlamlı fark bulundu ($p<0,05$, Tablo 5).

Hemşirelerin ve hemşirelik öğrencilerinin yurtdışında bulunma durumu ve farklı kültürden, inançtan olan hastalara bakım verme durumu ile KTÖ puan ortalamaları arasında istatistiksel olarak anlamlı fark görülmedi ($p>0,05$, Tablo 5).

Tablo 5. Hemşirelerin ve Hemşirelik Öğrencilerinin KTÖ Puan Ortalamalarının Bazı İlişkili Faktörlere Göre Dağılımı (N=709)

Özellikler	X±SS	Test ve p değeri
Yurtdışında bulunma durumu		
Evet	47,71±10,96	t=1,092
Hayır	46,66±10,37	P=0,225
İletişimde olduğunuz farklı inançtan akraba/arkadaşınız var mı?		
Evet	44,99±10,50	t= 6,482
Hayır	50,15±9,69	P=0,026*
İletişimde olduğunuz farklı kültürde akraba/arkadaşınız var mı?		
Evet	45,30±10,27	t=6,946
Hayır	52,26±9,48	P=0,009**
İletişim kurabilecek kadar ana diliniz dışında ikinci bir dil biliyor musunuz?		
Evet	45,98±10,35	t=2,303
Hayır	47,79±10,59	P=0,022*
Farklı kültürleri, dinleri, yaşam biçimlerini merak eder misiniz?		
Evet	45,59±10,06	t=11,337
Hayır	56,36±8,75	P=0,001**
Farklı kültürleri, inançları konu alan film/video/belgesel izler misiniz?		
Evet	45,61±10,27	t=5,502
Hayır	53,05±9,44	P=0,019*
Farklı ülkelerin kitle iletişim araçlarını (televizyon, gazete, radyo, internet) takip eder misiniz?		
Evet	45,41±10,97	F=10,354
Hayır	49,84±10,56	df=2
Bazen	46,54±9,34	P=0,000***
Sosyal medyada farklı ülkelerden insanlarla iletişim kurar mısınız?		
Evet	45,54±11,37	F=4,883
Hayır	48,31±9,72	df=2
Bazen	46,15±10,53	P=0,008**
Farklı kültüre sahip bir yerde yaşamak ister misiniz?		
Evet	44,96±10,40	t=9,628
Hayır	51,88±9,04	P=0,002**
Farklı kültürden, inançtan olan hastalara bakım verdiniz mi?		
Evet	46,64±10,34	t=0,722
Hayır	47,22±10,74	P=0,471
Farklı kültürden bireylere bakım vermektten hoşlanır mısınız?		
Evet	43,14±10,31	F=90,684
Hayır	55,76±6,68	df=2
Kısmen	49,89±8,56	P=0,000**
Kültürel yetkinliğinizi geliştirmeye yönelik herhangi bir eğitim aldınız mı?		
Evet	46,55±11,27	t=5,034
Hayır	46,98±10,27	P=0,025*

* p<0,05, **p<0,01, ***p<0,001

5. TARTIŞMA

Tartışma iki başlık halinde ele alındı. Bunlar:

5.1. Hemşirelerin ve Hemşirelik Öğrencilerinin KTÖ Puan Ortalamaları

5.2. Hemşirelerin ve Hemşirelik Öğrencilerinin KTÖ Puan Ortalamaları ve İlişkili Faktörlere Göre Dağılımı

5.1. Hemşirelerin ve Hemşirelik Öğrencilerinin KTÖ Puan Ortalamaları

Bu araştırmanın sonuçlarına göre çalışma kapsamında alınan hemşirelerin ve hemşirelik öğrencilerinin KTÖ puan ortalaması $46,88 \pm 10,51$ (min:18-max:81) olarak bulundu. Konuyla ilgili olarak yurt içinde ve yurt dışında yapılmış herhangi bir araştırma sonucuna ulaşamadı. Bununla birlikte KTÖ'nün farklı disiplinlerde kullanıldığı tek araştırma olan ölçeğin geçerlilik ve güvenirlik çalışmasında ise herhangi bir puan ortalaması olmadığı görüldü. Bu bağlamda hemşire ve hemşirelik öğrencilerinin almış olduğu KTÖ puan ortalamasının ortalama bir değer olduğu ve kültürlerarası tolerans düzeylerinin bu bağlamda yüksek olmadığı söylenebilir. Bu sonuç aşağıda ilişkili faktörler bağlamında tartışıldı.

5.2. Hemşirelerin ve Hemşirelik Öğrencilerinin KTÖ Puan Ortalamaları ve İlişkili Faktörlere Göre Dağılımı

5.2.1. Hemşirelerin ve Hemşirelik Öğrencilerinin KTÖ Puan Ortalamalarının Tanımlayıcı Özelliklerine Göre Dağılımı

Hemşire ve hemşirelik öğrencilerinde KTÖ ve ilişkili faktörleri konu alan herhangi bir araştırmaya ulaşamadığı için sonuçlar toleransı konu alan araştırmalar ve ilişkili literatür ile tartışıldı.

Katılımcıların cinsiyetine göre KTÖ puan ortalamaları arasında anlamlı fark görülmedi ($p > 0,05$, Tablo 5). Araştırmanın bulgularıyla benzer şekilde Bakioğlu'nun (2014) araştırmasında da üniversite öğrencilerinin cinsiyetleri KTÖ puanları anlamlı bir fark oluşturmamıştır. Altunsu Sönmez ve Aksan'ın (2019) çalışmasında ($n=452$) ve Kahire'deki bir üniversitenin Eğitim Fakültesi'nde yapılan bir çalışmada ($n=200$) kadınların erkeklere göre farklı kültürlere daha fazla tolerans gösterdiği saptanmıştır (Faried 2018, Altunsu Sönmez ve Aksan 2019). Aynı şekilde Korol'un (2017) Portekiz'de bir üniversitede öğrencilerle yaptığı çalışmada ($n=245$) farklı kültürlerdeki bireylere kız öğrencilerin erkek öğrencilerden daha toleranslı olduğu bulunmuştur.

Umman’da 10, 11 ve 12. sınıflarda öğrenim gören öğrencilerle yapılan bir çalışmada (n=1314) erkek ve kız öğrenciler arasında anlamlı farklar olduğu, kız öğrencilerin kültürlerarası tolerans konusunda daha güçlü bir farkındalığa sahip oldukları belirlenmiştir (Al-Rabaani 2018). Yukarıda verilen araştırma sonuçları bu araştırmanın sonuçlarıyla benzerlik göstermektedir. Bununla birlikte bu araştırmanın bulgularından farklı olarak Egorova ve arkadaşlarının (2012) Saka Cumhuriyeti (Yakutya) topraklarında yaşayan etnik grupların (n=110) özelliklerini ve yerli halkların kültürlerarası toleranslarını incelediği araştırmasında kadınlar ve erkekler arasında istatistiksel olarak anlamlı fark bulunmuştur. Meksika’da yerliler ve Latinlerle (n=534) yapılan bir çalışmada tolerans ortalama puanının kadınlarda erkeklere göre daha yüksek olduğu bildirilmiştir (Esteban-Guitart ve ark., 2012). Sonuçlar arasındaki bu farklılıkların çalışma gruplarının bireysel ve kültürel farklılıklarından kaynaklandığı düşünülebilir.

Araştırmaya katılanların medeni durumlarının KTÖ puan ortalamalarında anlamlı fark oluşturduğu belirlendi ($p<0,05$, Tablo 5). Medeni durumu boşanmış olanların KTÖ puan ortalamalarının bekar ve evli olanlara göre daha yüksek olduğu saptandı. Mohammed’in (2019) Irak’ta öğretmenlerle (n=654) yaptığı çalışmada medeni durumun tolerans puan ortalamaları arasında anlamlı bir fark oluşturduğu saptanmıştır. Yine Şener Akkoç’un (2011) acil serviste çalışan sağlık personeli (n=237) ile yaptığı çalışmada medeni durumun tolerans puanları arasında anlamlı bir fark oluşturduğu belirlenmiştir. Bu sonuçlar araştırma sonuçlarıyla benzerlik göstermektedir. Bununla birlikte medeni durumun tolerans puan ortalamalarında farklılık oluşturmadığı araştırma sonuçlarına da ulaşıldı. Mameghani’nin (2017) Türkiye ve İran’daki üniversite öğrencileriyle (n=1234) yaptığı çalışmada öğrencilerin medeni durumun, tolerans düzeyleri arasında anlamlı bir fark oluşturmadığı saptanmıştır. Yine acil serviste çalışan hemşirelerle (n=260) yapılan çalışmada hemşirelerin medeni durumlarının, toleranslarında anlamlı bir fark oluşturmadığı belirlenmiştir (Almalahy 2017). Farklılık gösteren bu iki araştırmanın sonuçlarının grupların kültürel farklılıklarından kaynaklandığı düşünülmektedir.

Katılımcıların anne eğitim durumlarının KTÖ puan ortalamaları arasında anlamlı bir fark oluşturduğu bulundu ($p<0,05$, Tablo 5). Anneleri üniversite mezunu olanların KTÖ puanlarının daha yüksek olduğu saptandı. Bu araştırmanın bulgularıyla paralel

olarak üniversite öğrencileriyle yapılan bir araştırmada anne eğitim düzeyi ile KTÖ puan ortalamaları arasında anlamlı fark olduğu görülmektedir (Bakioğlu 2014). Bu sonuç araştırmanın sonucuyla uyumludur.

Hemşirelerin ve hemşirelik öğrencilerinin baba eğitim durumlarının KTÖ puan ortalamalarında anlamlı fark oluşturduğu saptandı ($p<0,05$, Tablo 5). Babaları okur yazar olmayan katılımcıların KTÖ puanlarının diğer eğitim düzeylerine göre daha yüksek olduğu belirlendi. Bakioğlu'nun (2014) çalışmasında ise üniversite öğrencilerinin babalarının eğitim düzeylerine göre anlamlı bir fark görülmediği saptanmış olup bu araştırmanın sonuçlarını desteklememiştir. Sonuçlar arasındaki farklılığın çalışma grubundakilerin bireysel özelliklerinden kaynaklandığı düşünülmektedir.

Katılımcıların aile tipinin KTÖ puan ortalamalarında anlamlı bir fark oluşturduğu görüldü ($p<0,05$, Tablo 5). Parçalanmış ve geniş ailenin KTÖ puan ortalaması çekirdek ailedekilere göre daha yüksek olarak belirlendi. Bu sonuç parçalanmış ve geniş ailelerin daha geniş bir iletişim alanı olduğu ve bundan kaynaklanan nedenlerle KTÖ puan ortalamasının arttığı düşünülmektedir.

Çalışmaya katılanların kendilerinin ve ailelerinin gelir gider algılarının KTÖ puan ortalamalarında anlamlı bir fark oluşturduğu belirlendi ($p<0,05$, Tablo 5). Bu araştırmada ailesinin ve kendisinin gelir durumu yüksek olanlarda KTÖ puan ortalamalarının da daha yüksek olduğu bulundu. Yine hemşirelerin ve hemşirelik öğrencilerinin kendi gelir gider durumlarının KTÖ puan ortalamalarıyla anlamlı bir fark oluşturduğu saptandı ($p<0,05$, Tablo 5). Bakioğlu'nun (2014) çalışmasında ise üniversite öğrencilerinin gelir düzeyleri ile KTÖ puan ortalamaları arasında anlamlı bir fark bulunmamış olup bu araştırmanın sonucunu desteklememektedir. Bu sonucun gelire bağlı olarak sahip olunabilecek olanaklarla ilişkili olduğu düşünülmektedir.

Hemşireler ve hemşirelik öğrencilerinin memleketi olan coğrafik bölgenin KTÖ puan ortalamalarında anlamlı bir fark oluşturmadığı belirlendi ($p>0,05$, Tablo 5). Bununla birlikte katılımcıların eşlerinin memleketi olan bölgenin KTÖ puan ortalamaları arasında anlamlı bir fark olduğu saptandı ($p<0,05$, Tablo 5). Eşi Doğu Anadolu Bölgesinden olan katılımcıların toleranslarının en düşük olduğu saptandı. Eşlere yönelik çalışma sonuçlarıyla benzer olarak Orta Karadeniz'de bir ilde Eğitim, Fen Edebiyat, İktisadi ve İdari Bilimler, Mühendislik, Sağlık Bilimleri, Ziraat ve

İlahiyat Fakülteleri'nde öğrenim gören öğrencilerle (n=694) yapılan araştırmada öğrencilerin memleketi olan bölge ile tolerans puanları arasında anlamlı bir fark olmadığı görülmüştür (Aydoğmuş 2018). Yukarıdaki sonuçlardan da anlaşılacağı gibi örnekleme alınan evli bireylerin memleketlerinin olduğu coğrafik bölge kültürlerarası tolerans üzerinde fark oluşturmazken, eşlerinin memleketlerinin olduğu coğrafik bölgenin farklılık oluşturduğu saptandı. Bu sonuç bireyin yaşadığı doğduğu öğrendiği kültürden daha çok eşinin kültüründen etkilendiği şeklinde değerlendirilebilir.

Katılımcıların yaşamının büyük çoğunluğunu geçirdiği yerin KTÖ puan ortalamalarında anlamlı fark oluşturmadığı görüldü ($p<0,05$, Tablo 5). Orta Karadeniz'de bir ilde öğrencilerle (n=694) yapılan araştırmada öğrencilerin yaşamlarını geçirdikleri yer ile tolerans puanları arasında anlamlı bir fark olmadığı görülmektedir (Aydoğmuş 2018). Bu sonuç araştırmanın bulgularıyla kısmen uyumlu olarak değerlendirilebilir.

Hemşirelerin ve hemşirelik öğrencilerinin çocuk olma durumlarının KTÖ puan ortalamalarında anlamlı fark oluşturduğu görüldü ($p<0,05$, Tablo 5). Çocuğu olanlarda KTÖ puan ortalamasının daha yüksek olduğu belirlendi. Almalahy'nin (2017) çalışmasında acil serviste çalışan hemşirelerin çocuk olma durumunun tolerans puan ortalamalarında anlamlı bir fark oluşturduğu saptanmıştır. Bu sonucun çocuğu olan ailelerde toleransın artmasıyla birlikte kültürlerarası toleransın da artabileceği şeklinde yorumlanabilir. Irak'ta öğretmenlerle (n=654) yapılan bir araştırmada çocuk sahibi olma durumunun tolerans puanlarında anlamlı bir fark oluşturmadığı belirlenmiştir (Mohammed 2019).

Katılımcıların sınıf ve mezuniyet durumlarının KTÖ puan ortalamalarında anlamlı fark oluşturduğu belirlendi ($p<0,05$, Tablo 5). KTÖ puan ortalaması en yüksek mezun hemşirelerde, en düşük ise dördüncü sınıf hemşirelik öğrencilerinde olduğu belirlendi. Vandenberg ve Kalischuk (2014) Kanada'da birinci ve dördüncü sınıfta öğrenim gören hemşirelik öğrencileriyle yaptığı odak grup görüşmesinde (n=27), dördüncü sınıf öğrencilerinin kültürlerarası tolerans bağlamında ırkçılık ve önyargı tutumlarının olumlu yönde değiştiğini bildirmiştir. Bu araştırmanın bulgularından farklı olarak Bakioğlu'nun (2014) Orta Karadeniz Bölgesi'nde üniversite öğrencileriyle (n=1153) ve Altunsu Sönmez ve Aksan'ın (2019) bir üniversitede mimarlık, hukuk, edebiyat ve mühendislik fakültesinde öğrenim gören öğrencilerle

(n=452) yapmış olduğu çalışmalarda sınıf düzeylerine göre kültürlerarası tolerans düzeyleri arasında anlamlı bir fark bulunmamıştır. Bu araştırmanın sonuçları yurt dışında yapılan çalışma sonucuyla benzerlik Türkiye’de yapılan araştırma sonuçlarıyla ise farklılık göstermektedir. Bunun nedeni ise bu çalışmada yapılan gruplamanın diğer araştırmalarda yapılan gruplara benzememesinden kaynaklandığı düşünülebilir. Sınıfların yanı sıra mezunlarında bir üst sınıf gibi gruplanmasının farklılık oluşturabileceği düşünülmektedir. Öğrencilerin eğitim sürecinde KTÖ puan ortalamalarının artması beklenirken son sınıflarda en düşük olması istenmedik bir sonuç olarak değerlendirilebilir.

Araştırmaya katılanların hemşirelikle ilgili son mezun oldukları okulun KTÖ puan ortalamalarında anlamlı fark oluşturmadığı belirlendi ($p>0,05$, Tablo 5). Acil serviste çalışan sağlık personeli (n=237) yapılan bir çalışmada sağlık çalışanlarının mezun oldukları okulun tolerans puan ortalamalarında anlamlı bir fark oluşturmadığı saptanmıştır (Şener Akkoç 2011). Bu sonuç araştırmanın bulgularıyla kısmen uyumlu olarak yorumlanabilir. Almalahy’nin (2017) araştırmasında ise acil serviste çalışan hemşirelerin (n=260) hemşirelikle ilgili mezun oldukları okulun tolerans puan ortalamalarında anlamlı bir fark oluşturduğu belirlenmiştir.

5.2.2. Hemşirelerin ve Hemşirelik Öğrencilerinin KTÖ Puan Ortalamalarının Kültürlerarası Tolerans ile İlişkili Faktörlere Göre Dağılımı

Hemşirelerin ve hemşirelik öğrencilerinin yurtdışında bulunma durumunun KTÖ puan ortalamalarında anlamlı fark oluşturmadığı görüldü ($p>0,05$, Tablo 5). Japon hemşirelerin Endonezyalı hemşire stajyerlerine karşı toleransının araştırıldığı bir çalışmada (n=109) hemşirelerin ziyaret edilen ülkelerle tolerans arasında istatistiksel olarak anlamlı fark bulunduğu saptanmış (Tanaka ve ark., 2016) olup bu araştırma ile benzerlik göstermemektedir. Bunun nedeninin yurt dışında bulunma süresi, amacı ve yaşanan deneyimlerle ilişkili olduğu düşünülmektedir.

Bu araştırma sonuçlarına göre araştırmaya katılanların farklı inançtan akraba/arkadaşı bulunma durumunun KTÖ puan ortalamalarında anlamlı fark oluşturduğu görüldü ($p<0,05$, Tablo 5). Farklı inançtan akraba/arkadaşı bulunmayanların KTÖ puan ortalamalarının daha yüksek olduğu saptandı. Umman’da öğrencilerle (n=241) yapılan yarı deneysel bir çalışmada deney grubundaki öğrencilerin kendilerinden farklı dinlere mensup kişilere toleranslarının arttığı, kontrol

grubundaki öğrencilerin ise çok fazla tolerans göstermediği bildirilmiştir (Al Sadi ve Basit, 2017). Bu araştırmanın sonucu farklılık göstermektedir. Bunun nedeninin farklı inançtan olan arkadaşla yaşanan deneyimler, paylaşımlar ve arkadaşına yönelik kültürel bilgi bazındaki kazanımlarla ilişkili olduğu düşünülmektedir.

Araştırmaya katılanların farklı kültürden akraba/arkadaşı bulunma durumunun KTÖ puan ortalamalarında anlamlı fark oluşturduğu belirlendi ($p<0,05$, Tablo 5). Farklı kültürden akraba/arkadaşı olmayanların KTÖ puan ortalamalarının daha yüksek olduğu görüldü. Araştırmaya katılanların %77,3'ünün farklı kültürden arkadaşı olduğu belirlendi. Farklı kültürden arkadaşı olanlarda KTÖ puan ortalamasının artması beklenmektedir. Bu sonuç kurulan arkadaşlık ve akrabalık derecesi, birlikte geçirilen zaman, kültürlere karşı merak ve ilgi gibi birçok faktörün de etkili olabileceği bir sonuç olarak değerlendirilebilir.

Katılımcıların iletişim kurabilecek kadar ana dili dışında ikinci bir dil bilme durumunun KTÖ puan ortalamalarıyla anlamlı fark oluşturduğu saptandı ($p<0,05$, Tablo 5). Ana dili dışında ikinci dil bilmeyenlerin KTÖ puan ortalamalarının daha yüksek olduğu belirlendi. Belgrad Üniversitesi'nde yabancı dil öğrenimi gören öğrencilerle ($n=240$) yapılan deneysel bir çalışmada öğrencilerin yabancı dil öğrenmeden önceki ve bir yıllık yabancı dil eğitimi sonundaki kültürlerarası toleransları karşılaştırılmıştır. Yabancı dil öğreniminin, farklı kültürleri bilmenin yanı sıra, çeşitliliğe daha toleranslı hale getirdiği sonucu ortaya çıkmıştır (Gojkov-Rajić ve Prtljaga, 2013). Japonya'da hemşirelerle ($n=156$) yapılan bir çalışmada yabancı dil öğrenmenin kültürel duyarlılığı arttırdığı, dolayısıyla kültürel yeterlilik kazanmada etkin bir role sahip olduğu belirtilmektedir (Toda ve Maru, 2018). Bu araştırmanın sonucu, dil bilenlerin ikinci dili iletişimde ve farklı kültürlerle sınırlı ve istendik şekilde kullanma durumlarıyla ilişkili olarak değerlendirilebilir. Dil bilmeyenlerin ise farklı özelliklerinin sonucu olarak KTÖ puan ortalamalarının yüksek olduğu düşünülebilir.

Hemşire ve hemşirelik öğrencilerinin farklı kültürleri, dinleri, yaşam biçimlerini merak etme durumunun KTÖ puan ortalamalarıyla anlamlı fark oluşturduğu belirlendi ($p<0,05$, Tablo 5). Merak duygusu az olanların KTÖ puan ortalamalarının daha yüksek olduğu belirlendi. Zheyuan'ın (2017) Ukrayna'nın sekiz bölgesinden üniversite öğrencilerinin ($n=511$) kültürlerarası toleransını belirlediği araştırmasında

“Diğer ırkların ve milletlere karşı tutumunuz nedir?” sorusuna karşılık katılımcıların %49,9'unun diğer ırklara ve milletlere yönelik olumlu tutum gösterdiği, %5,3'ünün rahatsızlık duyduğu, %44,8'inin nötr olduğu belirlenmiştir. Topcu'nun (2019) yarı deneysel araştırmasında hemşirelik öğrencilerinin %82,8'inin farklı kültürleri, yaşam biçimlerini merak ettiği belirtilmektedir. Merak duygusunun KTÖ puan ortalamasında olumlu yönde etki edeceği düşünülmekle birlikte araştırmanın sonuçları ters yöndedir. Bu sonuç katılımcıların kültürlerarası tolerans ile ilişkili diğer faktörleriyle alakalı bir durum olarak yorumlanabilir.

Çalışmaya katılanların farklı kültürleri, inançları konu alan film/video/belgesel izleme ve farklı ülkelerin kitle iletişim araçlarını (televizyon, gazete, radyo, internet) takip etme durumunun KTÖ puan ortalamalarında anlamlı bir fark oluşturduğu bulundu ($p<0,05$, Tablo 5). Farklı kültürleri ve inançları konu alan film/video/belgesel izlemeyenlerin ve kitle iletişim araçlarını takip etmeyenlerin KTÖ puan ortalamalarının daha yüksek olduğu saptandı. Kültürlerarası toleransı içine alan kültürel yeterliliğin TV, film, video ve belgesel izleme yoluyla geliştirilebileceğini yani arada bir ilişki olduğuna işaret etmiştir (Lin ve ark. 2015, Liu ve ark. 2018).

Hemşire ve hemşirelik öğrencilerinin sosyal medyada farklı ülkelerden insanlarla iletişim kurma durumunun KTÖ puan ortalamalarında anlamlı fark oluşturduğu saptandı ($p<0,05$, Tablo 5). Sosyal medyada iletişim kurmayanların KTÖ puan ortalamalarının daha yüksek olduğu belirlendi. Endonezya'da Uluslararası Otel İşletmeciliği Okulu'nda öğrenim gören öğrencilerle yapılan araştırmalarda öğrencilerin farklı kültürlere sahip insanlarla sosyal medyada iletişim kurduklarında yüksek düzeyde kültürlerarası toleransa sahip oldukları belirtilmektedir (Hastjarjo ve Rahayu 2017, Hastjarjo ve Nuryana 2018). Bununla birlikte sosyal medyanın kişilerin kültürel iletişim becerilerinin gelişmesinde katkı sağladığı bilinmektedir (Uluç ve Yarcı 2017). Kültürlerarası iletişim ise kültürlerarası toleransı olumlu yönde etkilediği literatür doğrultusunda söylenmektedir (Kokarevich ve Sizova 2015, Novikova ve Novikov 2015, Pasichnyk ve Balashov 2016, Al-Rabaani, 2018, Eko ve Putranto 2019). Diğer araştırma sonuçları bu araştırmanın sonucunu desteklemektedir.

Araştırmaya katılanların farklı kültüre sahip bir yerde yaşamak isteme durumunun KTÖ puan ortalamalarında anlamlı fark oluşturduğu görüldü ($p<0,05$, Tablo 5). Farklı kültürden bir yerde yaşamak istemeyenlerin KTÖ puan ortalamalarının daha yüksek

olduğu belirlendi. Faried'in (2018) Kahire'de üniversite öğrencilerinin tolerans algılarını belirlemek amacıyla yaptığı odak grup görüşmesinde öğrencilerinden birinin "Diğer kültürlerde yaşama hakkında bilgim var. Ufkumu genişletmek için bir süre yabancı ülkelere seyahat etmeye ve yaşamaya istekliyim" cevabını verdiği ve açık fikirli olarak değerlendirildiği ifade edilmiştir. Sonuçlar bu araştırmanın sonucunu desteklememektedir.

Katılımcıların farklı kültürden, inançtan olan hastalara bakım verme durumunun KTÖ puan ortalamaları arasında istatistiksel olarak anlamlı fark oluşturmadığı saptandı ($p>0,05$, Tablo 5). Daha önce farklı kültürlerden bireylere bakım vermeyenlerin KTÖ puan ortalamalarının daha yüksek olduğu görüldü. Markey ve arkadaşlarının (2018) çalışmasında hemşire ve hemşirelik öğrencilerinin farklı kültürle sahip hastalarla karşılaştıklarında yaşadıkları belirsizlik nedeniyle tolerans seviyelerinin düşük olduğu belirtilmiştir. Bu sonuç kısmen araştırma sonucuyla uyumlu olarak değerlendirilebilir. Bununla birlikte Avustralya'da hemşirelik birinci sınıf öğrencilerinin ($n=110$) hemşirelerin profesyonel kimliklerini nasıl algıladıklarıyla ilgili yapılan çalışmada, hemşirelik öğrencilerinin çalışan hemşireleri multikültürel bakım verdiklerinden dolayı kültürlerarası toleransları yüksek olan bireyler olarak algıladığı belirtilmektedir (Browne ve ark., 2018).

Katılımcıların farklı kültürden bireylere bakım vermektен hoşlanma durumunun KTÖ puan ortalamalarında anlamlı bir fark oluşturduğu görüldü ($p<0,05$, Tablo 5). Kültürlerarası tolerans bakım vermektен hoşlanarlarda en düşük olduğu belirlendi. Bakım vermektен memnun olmamakla birlikte bu kişilerin profesyonel değerler doğrultusunda daha çok hareket etmeye çalışan kişiler olduğu düşünülebilir.

Çalışmaya katılanların kültürel yeterliliği geliştirmeye yönelik eğitim alma durumunun KTÖ puan ortalamalarında anlamlı fark oluşturduğu bulundu ($p<0,05$, Tablo 5). Kültürel yeterlilik eğitimi alan katılımcıların kültürlerarası tolerans puanlarının düşük olduğu görüldü. Kültürel yeterlilik, farklı kültürden bireyin kültürüne uygun davranış biçiminin geliştirilmesi şeklinde açıklanmaktadır (Leininger ve McFarland, 2002). Literatürde, kültürel olarak çeşitlilik gösteren topluluklarda etkili kültürlerarası bakım uygulamaları için hemşirelerin eğitsel olarak hazırlanmaları gerektiği görülmektedir (Beach ve ark. 2005, Beach ve ark. 2006, Allen 2010). Meksika'da kültürlerarası eğitim modelini kullanan ve kullanmayan öğrenciler

(n=280) karşılaştırılmış ve kültürlerarası eğitim modelini kullananların kültürlerarası toleransının daha yüksek olduğu vurgulanmıştır (Esteban-Guitart ve ark., 2012). Rusya'da üniversite öğrencilerine (n=103) Kafkasya halklarına yönelik kültürel yeterlilik ve kültürlerarası tolerans eğitiminin verildiği yarı deneysel bir çalışmada Rus katılımcıların, Kafkasya halkları için kültürlerarası tolerans düzeylerinde artış olduğu belirtilmiştir (Lebedeva ve ark., 2013). Topcu (2019) hemşirelik öğrencileriyle (n=108) yaptığı çalışmada kültürel farkındalık eğitiminin öğrencilerin kültürel farkındalıklarını arttırdığını ve etnosentrizm düzeyini azalttığını vurgulamaktadır. Konuyla ilgili ve destekleyen araştırmaların tamamı kültürel yeterlilik eğitimlerinin kültürlerarası tolerans ile bir ilişki olabileceğini işaret etmektedir. Bu araştırmanın sonucu diğer araştırma sonuçları tarafından desteklenmemektedir. Bu durum öğrencilerin aldıkları eğitimin süresi, niteliği, eğitime alma biçimleri ve kültürlerarası toleransla ilişkili diğer faktörler ile açıklanabilir.

6. SONUÇ VE ÖNERİLER

Araştırmanın sonucuna göre hemşirelerin ve hemşirelik öğrencilerinin KTÖ puan ortalamasının $46,88 \pm 10,51$ (min:18-max:81) olduğu saptandı. KTÖ puan ortalamasının, katılımcıların medeni durum, anne ve baba eğitim durumu, çocuğunun olma durumu, sınıfı, aile tipi, katılımcının kendisinin ve ailesinin toplam geliri, eşinin memleketinin olduğu bölgeye göre farklılık gösterirken ($p < 0.05$), kendi memleketinin olduğu bölge, bölge, yaşamının çoğunluğunu geçirdiği yerleşim birimi, cinsiyet ve en son mezun olduğu okula göre farklılık göstermediği belirlendi ($p > 0.05$). KTÖ puan ortalamasının en yüksek olduğu gruplar erkekler, boşanmış olanlar, annesi üniversite mezunu olanlar, babası okuryazar olmayanlar, ailesi parçalanmış olanlar, kendisi ve ailesinin geliri giderinden fazla olanlarda, eşinin memleketi ege bölgesinde olanlar, çocuğu olanlar, mezun hemşirelerde olduğu belirlendi. Bu araştırmanın sonuçlarına göre KTÖ puan ortalamalarının iletişimde bulunulan farklı inançtan akraba/arkadaşı bulunma, farklı kültürden akraba/arkadaşı bulunma, iletişim kurabilecek kadar ana dili dışında ikinci bir dil bilme, farklı kültürleri, dinleri, yaşam biçimlerini merak etme, farklı kültürleri, inançları konu alan film/video/belgesel izleme, farklı ülkelerin kitle iletişim araçlarını (televizyon, gazete, radyo, internet) takip etme, sosyal medyada farklı ülkelere insanlarla iletişim kurma, farklı kültüre sahip bir yerde yaşamak isteme, farklı kültürden bireylere bakım vermektten hoşlanma ve kültürel yetkinliği geliştirmek için eğitim alma durumuna göre farklılık gösterdiği saptandı ($p < 0.05$). Bununla birlikte hemşirelerin ve hemşirelik öğrencilerinin KTÖ puan ortalamaları yurtdışında bulunma durumu ve farklı kültürden, inançtan olan hastalara bakım verme durumuna göre farklılık göstermediği belirlendi ($p > 0.05$). Farklı inançtan, farklı kültürden akrabası olmayanlar, ikinci yabancı dili bilmeyenler, farklı kültürleri merak etmeyenlerde, farklı kültürleri inançları konu alan film, video belgesi izlemeyenler, farklı ülkelerin kitle iletişim araçlarını takip etmeyenler, sosyal medyada farklı ülkelere insanlarla iletişim kurmayanlar, farklı kültüre sahip bireylere bakım vermektten hoşlanmayanlar ve kültürel yeterliliği geliştirmeye yönelik eğitim almayan hemşire ve hemşirelik öğrencilerinde KTÖ puan ortalamaları daha yüksek bulundu ($p < 0.05$).

Araştırmanın sonuçları doğrultusunda hemşire ve hemşirelik öğrencilerinin kültürlerarası toleranslarını artırmaya yönelik girişimlerin planlanması önerilebilir.

Ayrıca bu konunun farklı ve daha geniş evrenlerde nicel yöntemlerle, disiplinlerarası ise nitel yöntemlerle ele alınması önerilebilir.

7. KAYNAKÇA

1. Akdemir F. John Locke'ta hoşgörü anlayışı bağlamında inanç özgürlüğü problemi ve din-devlet ilişkisi. *Felsefe ve Sosyal Bilimler Dergisi*. 2019; 27: 132- 151.
2. Almalahy AAMM. Acil servis hemşirelerinin tolerans düzeyi ve etkileyen faktörler. 2017, Ondokuz Mayıs Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, 73 sayfa, Samsun, (Doç. Dr. Türker Yardan)
3. Al-Rabaani AH. Views of Omani post-basic education students about religious and cultural tolerance. *Cambridge Journal of Education*. 2018; 48(1): 87-101.
4. Alexis O, Chambers C. Exploring Alexis' model: Part one. Valuing resources. *Nurs Manag (Harrow)*. 2003; 10(4): 29-33.
5. Allen J. Improving cross-cultural care and antiracism in nursing education: A literature review. *Nurse Education Today*. 2010; 30(4): 314-20.
6. Al Sadi FH, Basit TN. 'I have Just Understood it from the Story ...': using vignettes in educational research to investigate cultural tolerance. *Research Papers in Education*. 2017; 32(2):183-196.
7. Altunsu Sönmez Ö, Aksan G. Üniversite öğrencilerinin tolerans düzeylerinin farklı değişkenlerle ilişkisi. *Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*. 2019; (41): 302-316.
8. Aslan Ö. Hoşgörü ve tolerans kavramlarına etimolojik açıdan analitik bir yaklaşım. *Cumhuriyet Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi*. 2001; 5(2): 357-380.
9. Aydoğmuş B. Üniversite öğrencilerinin demokratik tutum ve tolerans düzeylerinin farklı değişkenlere göre incelenmesi. 2018, Tokat Gaziosmanpaşa Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, 96 sayfa, Tokat, (Dr. Öğr. Üyesi Zafer Kiraz)
10. Bakioğlu F, Şahin R. Kültürlerarası tolerans ile ahlaki olgunluk arasındaki ilişkinin incelenmesi. *Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi*. 2014; 7(29): 108-116.
11. Bakioğlu F. Kültürlerarası tolerans ile ahlaki olgunluk arasındaki ilişkinin incelenmesi. 2013, Gaziosmanpaşa Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, 125 sayfa, Tokat, (Yrd. Doç. Dr. Rukiye Şahin)
12. Batuhan H. Batıda Tolerans Fikrinin Gelişmesi. İstanbul Matbaası, İstanbul; 1959.
13. Batuhan H. Derleyen: Yörük T. Semiyotik, Fanatizm ve Tolerans. 1. Baskı. Nobel Yayın Dağıtım, Ankara; 2007.

14. Baumann SL, Goldberg D. Toward becoming a global nurse. *Nursing Science Quarterly*. 2018; 31(2): 175-179.
15. Beach M, Price E, Gary T, Robinson K, Gozu A, Palacio A, Smarth C, Jenckes M, Feuerstein C, Bass E, Powe N ve Cooper L. Cultural competence. A systematic review of health care providers educational interventions. *Medical Care*. 2005; 43(4): 356-373.
16. Beach MC, Gary TL, Price EG, Robinson K, Gozu A, Palacio A, Smarth C, Jenckes M, Feuerstein C, Bass EB, Powe NR ve Cooper LA. Improving health care quality for racial/ethnic minorities: A systematic review of the best evidence regarding provider and organization interventions. *BMC Public Health*. 2006; 6: 104.
17. Bekiroğlu O, Balcı Ő. Kùltùrlerarası iletişim duyarlılığının izlerini aramak: İletişim Fakùltesi òđrencileri òrneđinde bir araştırma. *Selçuk Ùniversitesi Tùrkiyat AraŐtırmaları Dergisi*. 2014; 35: 429-459.
18. Berman G, Paradies Y. Racism, disadvantage and multiculturalism: towards effective anti-racist praxis. *Ethnic and Racial Studies*. 2010; 33(2): 214-232.
19. Biktagirova GF. Intercultural upbringing in a family in the context of national traditions. *Procedia-Social and Behavioral Sciences*. 2017; 237: 426-431.
20. Boghian I. A psycho-pedagogical approach to the concept of tolerance. *Journal of Innovation in Psychology, Education and Didactics*. 2017; 21(1): 97-110.
21. Browne C, Wall P, Batt S ve Bennett R. Understanding perceptions of nursing professional identity in students entering an Australian undergraduate nursing degree. *Nurse Education in Practice*. 2018; 32:90–96.
22. Brunero S, Smith J ve Bates E. Expectations and experiences of recently recruited overseas qualified nurses in Australia. *Contemporary Nurse*. 2008; 28: 101-110.
23. Cevizci A. *Felsefe Sözlüğü*. Say Yayınları, İstanbul; 2011.
24. Chebotareva E. Life satisfaction and intercultural tolerance interrelations in different cultures. *European Journal of Social Sciences Education and Research*. 2015; 2(4): 167-178.
25. Clement I. *Sociology for Nurses*. Dorling Kindersley (India) Pvt. Ltd, New Delhi; 2010: p. 65-110.
26. CoE, 2008, “Living together as equals in dignity”, white paper on intercultural dialogue, Council of Europe, Strasbourg

https://www.coe.int/t/dg4/intercultural/WhitePaper_InterculturalDialogue_2_en.asp#P98_17603, Erişim tarihi: 04.07.2019.

27. Cortis JD. Culture, values and racism: Application to nursing. *International Nursing Review*. 2003; 50: 55-64.
28. Donald J, Rattansi A (Eds.). *Race, Culture and Difference*. Open University, Aldershot; 1992.
29. Douglas MK, Pierce JU, Rosenkoetter M, Callister LC, Hattar-Pollara M, Lauderdale J, Miller J, Milstead J, Nardi DA ve Pacquiao D. Standards of practice for culturally competent nursing care: A request for comments. *Journal of Transcultural Nursing*. 2009; 20(3):257-269.
30. Douglas MK, Pierce JU, Rosenkoetter M, Pacquiao D, Callister LC, Hattar-Pollara M, Lauderdale J, Milstead J, Nardi D ve Purnell L. Standards of practice for culturally competent nursing care: 2011 update. *Journal of Transcultural Nursing*. 2011; 22(4): 317-33.
31. Douglas MK, Rosenkoetter M, Pacquiao DF, Callister LC, Hattar-Pollara M, Lauderdale J, Milstead J, Nardi D ve Purnell L. Guidelines for implementing culturally competent nursing care. *Journal of Transcultural Nursing*. 2014; 25(2): 109-121.
32. Dromgoole S. *Underwater Cultural Heritage and International Law*. 3rd ed. Cambridge University Press, United Kingdom; 2014: p.58-70.
33. Egorova A, Sidorova T, Davydova V. Ethnic stereotypes of Indigenous People in the North of Yakutia. *IPEDR*. 2012; 58(8): 37-39.
34. Eko BS, Putranto H. The role of intercultural competence and local wisdom in building intercultural and interreligious tolerance. *Journal of Intercultural Communication Research*. 2019; 48(4): 341-369.
35. Esteban-Guitart M, Rivas Damián MJ ve Pérez Daniel MR. Empatía y tolerancia a la diversidad en un contexto educativo intercultural. *Univ. Psychol. Bogotá, Colombia*. 2012; 11(2): 415-426.
36. Faried SA. Measuring college students' perceptions to tolerance dimensions: Socio-anthropological study at Cairo. *International Journal of Psychological Studies*. 2018; 10(2): 59-70.
37. Furnham A, Marks J. Tolerance of ambiguity: A review of the recent literature. *SciRes*. 2013; 4(9): 717-728.

38. Gojkov-Rajić A, Prtljaga J. Foreign language learning as a factor of intercultural tolerance. *Procedia-Social and Behavioral Sciences*. 2013; 93: 809-813.
39. Gözübüyük M. Türkiye’de demokrasi ve hoşgörü kültür ve eğitiminin yaygınlaşmasında sivil toplum kuruluşlarının yeri ve önemi. 2002, Ankara Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, 158 sayfa, Ankara, (Prof. Dr. İsmail Doğan).
40. Guo Q (Eds.). *Competency in Globalization and Intercultural Communication*. 1st ed. The Wiley Handbook of Global Workplace Learning; 2019: p.277-299.
41. Hançerlioğlu, O. *Felsefe Ansiklopedisi Kavramlar ve Akımlar*. Cilt 2 (E-I). Remzi Kitabevi, İstanbul; 2000.
42. Harris PR, Moran RT, Moran, SV (Eds.). *Managing Cultural Differences*. 6th ed. Elsevier Butterworth–Heinemann, Burlington, MA; 2004.
43. Hastjarjo S, Rahayu A. New media usage and the intercultural communication competence among hospitality students in Surakarta. *The International Conference on Design and Technology KnE Social Sciences*. 2017; 76-82.
44. Hastjarjo S, Nuryana A. Intercultural communication training in vocational and industrial education training. *IOP Conf. Series: Materials Science and Engineering*. 2018; 1-5.
45. Horton J (Ed.), *Concise Routledge Encyclopedia of Philosophy*. Routledge, London; 2000.
46. <http://sozluk.gov.tr/>, Erişim tarihi: 26.06.2019.
47. <https://www.who.int/about/what-we-do>, Erişim tarihi: 09.07.2019.
48. <https://www.goc.gov.tr/yillik-goc-raporlari>, Erişim tarihi: 17.12.1019.
49. <https://saglikturizmi.saglik.gov.tr/> Erişim tarihi: 17.12.1019.
50. Ibadova TI. The problem of tolerance in modern foreign psychology. *Bulletin of Peoples’ Friendship University of Russia*. Series: Psychology and Pedagogics. 2011; 3: 68-74.
51. Ihle R, Sudmann TT. Health encounters with minority patients-Changing perspectives from tolerance and intercultural communication to empowerment and shared decision-making. *FLEX Scandinavian Journal of Intercultural Theory and Practice*. 2014; 1(2): 1-20.
52. Johnstone, MJ, Kanitsaki O. Ethnic aged discrimination and disparities in health and social care: a question of social justice. *Australasian Journal on Ageing*. 2008; 27(3): 110-115.
53. Karnyshev AD, Karnysheva OA ve Ivanova EA. College students’ intercultural competence and interethnic tolerance. *Russian Education and Society*. 2014; 56(9): 3-26.

54. Kaya A. Farklılıkların Birlikteliği Türkiye ve Avrupa'da Bir Arada Yaşama Tartışmaları. Hiperlink Yayınları, İstanbul; 2014: p.11-13.
55. Kennedy H. The Politics of Toleration in Modern Life. In: The Politics of Intolerance. Mendus S (Ed). Duke University Press, England; 2000: p.107-118.
56. Khorshid L ve Gürol Arslan G. Hemşirelik ve spiritüel bakım. Ege Üniversitesi Hemşirelik Yüksek Okulu Dergisi. 2006; 22(1): 233-243.
57. Kokarevich MN, Sizova NZ. Model of tolerance of intercultural communication. Procedia-Social and Behavioral Sciences. 2015; 166: 621-625.
58. Korol LD. Is the association between multicultural personality and ethnic tolerance explained by cross-group friendship? The Journal Of General Psychology. 2017; 144(4): 264-282.
59. Kula OB. Anadolu'da Çoğulculuk ve Tolerans. 1. Baskı. Türkiye İş Bankası Kültür Yayınları, İstanbul; 2011.
60. Labun E. Cultural discovery in nursing practice with Vietnamese clients. Issues and Innovations in Nursing Practice. 2001; 35(6): 874-881.
61. Lebedeva NM, Makarova E ve Tatarko A. Increasing intercultural competence and tolerance in multicultural schools: A training program and its effectiveness. Problems of Education in the 21st Century. 2013; 54: 39-51.
62. Leininger M, McFarland M. Transcultural Nursing Concepts, Theories, Research and Practice. 3rd ed. McGraw-Hill, New York; 2002.
63. Leininger M. Culture care theory, research, and practice. Nursing Science Quarterly. 1996; 9(2): 71-78.
64. Leininger M. Transcultural nursing care in the community. Community Health Nursing. In: Lundy KS, Janes S (Eds.). Jones and Bartlett Publishers, Massachusetts, USA; 2009: p.228-245.
65. Leininger M. Culture care theory: A major contribution to advance transcultural nursing knowledge and practices. Journal of Transcultural Nursing. 2002; 13(3): 189-192.
66. Lin MH, Wu CY ve Hsu HC. Exploring the experiences of cultural competence among clinical nurses in Taiwan. Applied Nursing Research. 2019; 45: 6-11.
67. Lin CJ, Chang PR, Wang LH ve Huang MC. Cultural competence course for nursing students in Taiwan: A longitudinal study. Nurse Education Today. 2015; 35(12): 1268-1274.

68. Liu W, Stone TE ve McMaster R. Increasing undergraduate nursing students' cultural competence: An evaluation study. *Global Health Research and Policy*. 2018; 3(1): 7.
69. Locke J. Hoşgörü Üstüne Bir Mektup (A Letter Concerning Toleration 1689). Çeviren: Yürüşen M. 5. Baskı. Liberte Yayınları, Ankara; 2009.
70. Ludwig-Beymer P. Transcultural aspect of pain. *Transcultural Concepts in Nursing Care*. In: Andrews MM, Boyle JS (Eds). 5th ed. Lippincot Williams & Wilkins, Philadelphia, USA; 2008; p.329-341.
71. Mameghani SS. Türkiye ve İran'daki üniversite öğrencilerinin affetme, tolerans ve mutluluk düzeylerinin karşılaştırılması. 2017, Ondokuz Mayıs Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Doktora Tezi, 148 sayfa, Samsun, (Doç. Dr. Ercümen Ersanlı)
72. Markey K, Tilki M ve Taylor G. Understanding nurses' concerns when caring for patients from diverse cultural and ethnic backgrounds. *J Clin Nurs*. 2018; 27: e259-e268.
73. Martin JN, Nakayama TK. *Intercultural Communication in Contexts*. McGraw Hill, Boston, MA; 2007.
74. McKinnon C. *Tolerantion: A Critical Introduction*. 1st ed. Routledge, London; 2006.
75. Meilhammer E. Tolerance and truth in intercultural dialogue: Some reflections. *From ontos verlag. Publications of the Austrian Ludwig Wittgenstein Society-New Series*. 2013; (3): 249-260.
76. Mendleson JL, Bures AL, Champion DL ve Lott JK. Preliminary development of the intercultural tolerance scale. *Psychological Reports*. 1997; 80: 867- 876.
77. Mohammaed HI. Development of the tolerance scale: A study of validity and reliability. 2019, Van Yüzüncü Yıl Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, 78 sayfa, Van, (Dr. Öğr. Üyesi Süleyman Kasap)
78. Moran RT, Harris PR, Moran SV. *Managing Cultural Differences: Global Leadership Strategies for the 21st Century*. 7th ed. Elsevier Inc, United Kingdom; 2007: p.24.
79. Mummendey A, Wenzel M. Social discrimination and tolerance in intergroup relations: Reactions to intergroup difference. *Personality and Social Psychology Review*. 1999; 3(2): 158-74.
80. Nelson A. Unequal treatment: Confronting racial and ethnic disparities in health care. *Journal of the National Medical Association*. 2002; 94(8): 666-668.

81. Novikova IA, Novikov AL. Relation between communicative tolerance and intercultural adaptation in international students. *Mediterranean Journal of Social Sciences*. 2015; 6(2): 109-116.
82. Novikova IA, Novikov AL. Tolerance types and features of intercultural adaptation in international students. *Journal of Educational and Social Research*. 2013; 3(7): 625-630.
83. Novikova IA, Ibadova TI. The problem of integrated research of the subject of tolerance. *Bulletin of the Peoples' Friendship University of Russia. Series: Psychology and Pedagogics*. 2009; 4: 25-30.
84. Ölmez Atalay Y. Felsefi açıdan tolerans ve hoşgörü. 2008, Süleyman Demirel Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, 82 sayfa, Isparta, (Prof. Dr. Mevlüt Albayrak).
85. Pasamonik B. The paradoxes of tolerance. *The Social Studies*. 2004; 5(95): 206-210.
86. Pasichnyk ID, Balashow EM. Psychological peculiarities of tolerance of Ukrainian and Polish students: A comparative analysis. *Problems of Psychology in the 21st Century*. 2016; 10(1): 39-49.
87. Peng L. Tolerance of ambiguity in culture acquisition-Based on differences in cultural perception. *Journal of Literature and Art Studies*. 2018; 8(1): 81-92.
88. Seviğ Ü, Tanrıverdi G (ed). *Kültürlerarası Hemşirelik*, 1. Baskı. Akademi Basın, İstanbul; 2014.
89. Stein-Parbury J. *Patient & Person Interpersonal Skills in Nursing*. 5th Ed. Elsevier, Australia; 2014: p.104-105.
90. Şahin B. Toleration, political liberalism, and peaceful coexistence. *The American Journal of Islamic Social Sciences*. 2006; 24: 1.
91. Şahyar Akdemir D. İnsan hakları ihlali olarak kadın sünneti. *Ulakbilge*. 2017; 5(13): 1047-1065.
92. Şener Akkoç M. Acil servis sağlık çalışanlarının tolerans düzeyleri ile öfke kontrolleri arasındaki ilişki. 2011, Marmara Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, 97 sayfa, İstanbul, (Yrd. Doç. Dr. Gül Ünsal Barlas)
93. Şimşek H, Kılıç B. Sağlıkta eşitsizliklerle ilgili temel kavramlar. *Türkiye Halk Sağlığı Dergisi*. 2012; 10(2): 116-127.

94. Tanaka S, Matsunaga H, Noguchi N, Shibayama K, Ishibashi A, Akinaga K, Kakihara N, Fukuyama Y ve Shinchi K. Factors related to japanese nurses' tolerance toward Indonesian nurse trainees. *Asian Journal of Human Services*. 2016; 11:1-17.
95. Tanrıverdi G. Hemşirelerde Kültürel Yeterliliği Geliştirme Yaklaşım ve Önerileri. Ülker Hİ, Birkök C (eds.). 1. Baskı. Pozitif Matbaa, Ankara; 2016.
96. Tanrıverdi G. Hemşirelerin kültürel yeterli bakım için uygulama standartlarına yaklaşımları. *Ege Üniversitesi Hemşirelik Fakültesi Dergisi*. 2015; 31(3): 37-52.
97. Taşçı Duran E, Okçay H. Etnik iletişim kadın sağlığını nasıl etkiliyor? Süleyman Demirel Üniversitesi Fen-Edebiyat Fakültesi Sosyal Bilimler Dergisi. 2012; 25: 251-257.
98. Thurman W, Pfitzinger-Lippe M. Returning to the profession's roots: social justice in nursing education for the 21st century. *Adv Nurs Sci*. 2017; 40(2): 184-193.
99. Toda T, Maru M. Cultural sensitivity of Japanese nurses: Exploring clinical application of the intercultural sensitivity scale. *Open Journal of Nursing*. 2018; 8: 640-655.
100. Topcu BG. Hemşirelik öğrencilerinin etnikmerkezilik düzeyine kültürel farkındalık eğitiminin etkisi. 2019, Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, 87 sayfa, Çanakkale, (Prof. Dr. Gülbu Tanrıverdi)
101. Türkyılmaz U. Can interacting with foreigners reduce prejudice in multicultural contexts? A study of four Bosnian schools in the context of intercultural tolerance. 1st International Applied Languages Conference, Bucharest, RO. 2014.
102. Uluç G, Yarcı A. Sosyal medya kültürü. *Dumlupınar Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*. 2017; 52; 88-102.
103. UNESCO (1994). Tolerance: the threshold of peace; a teaching/learning guide for education for peace, human rights and democracy. <https://unesdoc.unesco.org/ark:/48223/pf0000098178>, Erişim tarihi: 27 Haziran 2019.
104. UNESCO. Declaration of Principles on Tolerance. 1995. Paris. http://portal.unesco.org/en/ev.php-URL_ID=13175&URL_DO=DO_TOPIC&URL_SECTION=201.html Erişim tarihi: 04 Temmuz 2019.
105. Vala J, Costa-Lopes R. Youth attitudes toward difference and diversity: a cross national analysis. *Análise Social*, 2010; 45(195): 255-275.
106. van Doorn M. Tolerance. *Sociopedia.isa*. 2012; 1-15.

107. Vandenberg H, Kalischuk RG. Conceptualizations of culture and cultural care among undergraduate nursing students: An exploration and critique of cultural education. *Journal of Cultural Diversity*. 2014; 21(3): 99-107.
108. Vestal V, Kautz DD. Responding to Similarities and differences between Filipino and American nurses. *JONA*. 2009; 39(1): 8-10.
109. Wilson HF. The possibilities of tolerance: intercultural dialogue in a multicultural Europe. *Environment and Planning D: Society and Space*. 2014; 32: 852-868.
110. Wolfe WA. Obesity and the African-American women: A cultural tolerance of fatness or other neglected factors? *Ethnicity&Disease*. 2000; 10(3): 446-453.
111. World Values Survey. <http://www.worldvaluessurvey.org/WVSContents.jsp>, Erişim tarihi: 14 Temmuz 2019.
112. Yeşilada BA, Noordijk P. Changing values in Turkey: Religiosity and tolerance in comparative perspective. *Turkish Studies*. 2010; 11(1): 9-27.
113. Yürüşen M. Liberal Bir Değer Olarak Ahlaki ve Siyasi Hoşgörü. Yapı Kredi Yayınları, İstanbul; 1996.
114. Zelikovska O. Tolerance as an integral part of intercultural competence of prospective economists. *Edukacija-Technika-Informatyka*. 2011; 2(1): 138-144.
115. Zheyuan W. Intercultural tolerance and intercultural communication: Student survey. НЕПЕРЕРВНА ПРОФЕСІЙНА ОСВІТА: ТЕОРІЯ І ПРАКТИКА (СЕРІЯ: ПЕДАГОГІЧНІ НАУКИ) Випуск. 2017; 1-2(50-51): 88-92.

8. EKLER

Ek 1. Anket Formu

Sayın Katılımcı;

Bu anket, hemşireler ve hemşirelik öğrencilerinde kültürlerarası tolerans ve ilişkili faktörlerin saptanması için yapılmaktadır. Kimliğinizi belirtmeksizin vereceğiniz cevaplar, yüksek lisans tez çalışması için kullanılacaktır. Anketten sağlıklı sonuçlar elde edilebilmesi, hiçbir soruyu cevapsız bırakmamanıza ve samimi cevaplar vermenize bağlıdır.

Katkılarınız için teşekkür ederim.

Danışman
Prof. Dr. Gülbu TANRIVERDİ

Arş. Gör. Gözde Özsezer Kaymak
Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi
Hemşirelik Anabilim Dalı
Yüksek Lisans Öğrencisi

1. Yaşınız

2. Cinsiyetiniz

1. Kadın 2. Erkek

3. Medeni durumunuz

1. Bekar 2. Evli 3. Boşanmış

4. Kaçınıcı sınıfta öğrenim görmektesiniz?

1.1.sınıf 2. 2. Sınıf 3. 3. Sınıf 4. 4. sınıf

5. Annenin eğitim durumu nedir?

1. Okur-yazar değil 2. Okur yazar 3. İlkokul mezunu 4. Ortaokul mezunu
5. Lise mezunu 6. Üniversite mezunu 7. Lisansüstü mezunu

6. Babanın eğitim durumu nedir?

1. Okur-yazar değil 2. Okur yazar 3. İlkokul mezunu 4. Ortaokul mezunu
5. Lise mezunu 6. Üniversite mezunu 7. Lisansüstü mezunu

7. Aile tipiniz hangisi ile uyumludur?

1. Çekirdek aile 2. Geniş aile 3. Parçalanmış aile

8. Ailenizin gelir gider durumunuzu nasıl algılıyorsunuz?

1. Gelir-gidere denk 2. Gelir giderden az 3. Gelir giderden fazla

9. Kendi gelir-gider durumunuzu nasıl algılıyorsunuz?

1. Gelir-gidere denk 2. Gelir giderden az 3. Gelir giderden fazla

10. Memleketiniz olan bölgeyi işaretleyiniz.

1. Marmara Bölgesi 2. Ege bölgesi 3. Akdeniz bölgesi 4. Karadeniz Bölgesi
5. İç Anadolu Bölgesi 6. Güneydoğu Anadolu Bölgesi 7. Doğu Anadolu Bölgesi
8. yurtdışı..... (belirtiniz)

11. Evliyseniz eşinizin memleketi olan bölgeyi işaretleyiniz.

1. Marmara Bölgesi 2. Ege bölgesi 3. Akdeniz bölgesi 4. Karadeniz Bölgesi
5. İç Anadolu Bölgesi 6. Güneydoğu Anadolu Bölgesi 7. Doğu Anadolu Bölgesi
8. yurtdışı..... (belirtiniz)

12. Yaşamınızın büyük çoğunluğu nerede geçti?

1. Kent 2. Kasaba 3.Köy

13. Çocuğunuz var mı?

1. Evet 2. Hayır **Varsa sayısını belirtiniz.....**

14. Hemşirelikle ilgili son mezun olduğunuz okul nedir?

1. Sağlık Meslek Lisesi 2. Hemşirelik Önlisans 3. Hemşirelik Lisans
4. Hemşirelik Yüksek lisans ve Doktora 5. Diğer.....

15. Yurt dışında bulundunuz mu?

- 1.Evet 2.Hayır

16. Yurt dışında bulunduysanız hangi amaçla bulundunuz?

1. Eğitim 2. Gezi 3. Diğer..... (belirtiniz)

17. İletişimde olduğunuz farklı inançtan akraba/arkadaşınız var mı?

1.Evet 2.Hayır

18. İletişimde olduğunuz farklı kültürde akraba/arkadaşınız var mı?

1.Evet 2.Hayır

19. İletişim kurabilecek kadar ana diliniz dışında ikinci bir dil biliyor musunuz?

1.Evet 2.Hayır

20. Farklı kültürleri, dinleri, yaşam biçimlerini merak eder misiniz?

1.Evet 2.Hayır

21. Farklı kültürleri, inançları konu alan film/video/belgesel izler misiniz?

1.Evet 2.Hayır

22. Farklı ülkelerin kitle iletişim araçlarını (televizyon, gazete, radyo, internet) takip eder misiniz?

1. Evet 2. Hayır 3. Bazen

23. Sosyal medyada farklı ülkelerden insanlarla iletişim kurar mısınız?

1. Evet 2. Hayır 3. Bazen

24. Farklı kültüre sahip bir yerde yaşamak ister misiniz?

1.Evet 2.Hayır

25. Farklı kültürden, inançtan olan hastalara bakım verdiniz mi?

1.Evet 2.Hayır

26. Farklı kültürden bireylere bakım vermektten hoşlanır mısınız?

1. Evet 2. Hayır 3. Kısmen

27. Kültürel yetkinliğinizi geliştirmeye yönelik herhangi bir eğitim aldınız mı?

1.Evet 2.Hayır

Kültürlerarası Tolerans Ölçeği

Aşağıda 18 maddeden oluşan ölçekte her madde ile ilgili katılım derecenizi her maddenin karşısına yalnızca bir tanesini işaretleyerek (X) belirtiniz. Ölçekteki her maddeye katılma dereceniz hemen karşısında bulunan “1. Tamamen Katılıyorum, 2.Katılıyorum, 3.Kararsızım, 4.Katılmıyorum, 5. Hiç Katılmıyorum” şeklindedir.

Madde No	ÖLÇEK MADDELERİ	Tamamen katılıyorum	Katılıyorum	Kararsızım	Katılmıyorum	Hiç katılmıyorum
1	Farklı dillerin konuşulduğunu duymaktan hoşlanırım.	1	2	3	4	5
2	Dini inancı benimkine zıt olan bir ülkede çalışmaktan hoşlanmam	1	2	3	4	5
3	Benim ülkem hakkındaki haberler herhangi bir başka millet hakkındaki haberlerden daha önemlidir.	1	2	3	4	5
4	Az gelişmiş ulusların ekonomik durumlarını iyileştirmenin en iyi yolu, onlara işleri benim ülkemde yapıldığı şekliyle yapmayı öğretmektir.	1	2	3	4	5
5	Kendi dilim dışında başka bir dil konuşmayı önemsemem.	1	2	3	4	5
6	Ülkemin birçok ekonomik probleminin sebebi istenmeyen göçmenlerdir.	1	2	3	4	5
7	Benim ülkemde yaşarken ve çalışırken kendi yerel kıyafetlerini giymeye devam eden yabancılar beni rencide eder.	1	2	3	4	5
8	Yabancı kültürlerin dini inançları ve uygulamaları hakkında daha fazla bilgi edinmeyi isterim.	1	2	3	4	5
9	Dünyanın tüm dillerinin kullanılmaya devam ettiğini görmeyi tercih ederim.	1	2	3	4	5
10	Ülkeme göç durdurulmalıdır çünkü hâlihazırda burada yaşayan yeterince yabancı vardır.	1	2	3	4	5
11	Eğer başka ülkeleri ziyaret etseydim değişik çeşitlerde yiyecek örneklerini tatma fırsatını hoş karşıladım.	1	2	3	4	5
12	Tatiller ülkemdeki tüm dini grupların inançlarına yer verecek şekilde seçilmelidir.	1	2	3	4	5
13	Ülkemin iş ahlakı çoğu ülkeninkinden daha üstündür.	1	2	3	4	5
14	Yabancı bir ülkeyi ziyaret ederken yerel sosyal çevreyi tecrübe etmek isterim.	1	2	3	4	5
15	Bu ülkede yaşayan ya da çalışan yabancılar kendi dillerini kullanmaya devam etmek yerine bizim dilimizi kullanmalıdır.	1	2	3	4	5
16	Başka ülkeden gelen iş arkadaşlarıyla çalışmaktan zevk alırdım.	1	2	3	4	5
17	Yabancı ülkelere gelen kişilerin evlerinde yemek yemekten hoşlanacağımı zannetmiyorum.	1	2	3	4	5
18	Herkes benim dinimi uygulasa dünyanın daha iyi olacağını düşünüyorum.	1	2	3	4	5

**Ek 2. Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi Araştırma ve Uygulama Hastanesi
Etik Kurul İzni**

T.C.
ÇANAKKALE ONSEKİZ MART ÜNİVERSİTESİ REKTÖRLÜĞÜ
Klinik Araştırmalar Etik Kurulu

Sayı : 18920478-050.01.04-E.1900034451
Konu : Başvuru İncelemesi(Prof. Dr.
Gülbu TANRIVERDİ)

01/03/2019

Sayın Prof. Dr. Gülbu TANRIVERDİ

Yürüttüğünüzü yapmış olduğumuz "Hemşireler ve Hemşirelik Öğrencilerinde Kültürlerarası Tolerans ve İlişkili Faktörlerin Saptanması" başlıklı 2011-KAEK-27/2019-E.1900020441 nolu projeniz ile ilgili olarak Klinik Araştırmalar Etik Kurulunun almış olduğu 27.02.2019 tarih ve 05-05 nolu kararı aşağıdadır.

Bilgilerinize rica ederim.

Karar Tarihi: 27.02.2019
Karar No :2019-05

Karar05:2011-KAEK-27/2019-E.1900020441 no'lu araştırma Etik Kurul üyeleri tarafından değerlendirilmiştir. Proje araştırmacılarından YL Öğr. Gözde ÖZSEZER KAYMAK'ın sunumunun dinlenmesinin ve raportörün hazırladığı değerlendirmenin okunması sonrasında yapılan oylamada "ETİK KURUL ONAYINI ALIR." Kararı verilmiştir.

e-İmzalıdır

Prof. Dr. Oztürk OZDEMİR
Kurul Başkanı

Ek 3. Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi Sağlık Uygulama ve Araştırma Hastanesi Başhekimliği İzin Formu

T.C.
ÇANAKKALE ONSEKİZ MART ÜNİVERSİTESİ
Rektörlük
Sağlık Uygulama ve Araştırma Hastanesi Başhekimliği

Sayı : 27222899-773.03-E.1900023135
Konu : Kurum İzni (Gözde ÖZSEZER
KAYMAK)

08/02/2019

SAĞLIK BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ MÜDÜRLÜĞÜNE

İlgi : 05.02.2019 tarihli ve 78714105-773.03-E.1900020442 sayılı yazınız.

Başhekimliğimize iletmış olduğunuz ilgi yazıya istinaden; Öğrenci Gözde ÖZSEZER KAYMAK 'ın tez araştırma anketini hastanemizde görevli hemşirelerimizde yapabileme talebi Başhekimliğimizce uygun görülmüştür.

Bilgilerinizi ve gerğini arz ederim.

e-İmza
Prof. Dr. Okhan AKDUR
Başhekim

Belge Doğrulama İçin: <https://ulsv.comu.edu.tr/ERMS/Record/ConfirmationPage/index> adresinden UT4P0A4 kodu girerek belgeyi doğrulayabilirsiniz.

Adres : Barbaros Mah. Prof. Dr. Sevinç Buluş Sok.
No:2-4 Terzioğlu Yerleşkesi
e-posta : ipek.hogge@comu.edu.tr
Bilgi İçin İletişim : İpek Hoğge - Veri Giriş Kontrol İşletmeni
Telefon :
Belgeçeper No :
İnternet Adresi :

1900023135 numaralı belge, 5070 sayılı Elektronik İmza Kanununun 5. maddesi gereğince Okhan Akdur tarafından 08.02.2019 tarihinde güvenli elektronik imza ile imzalanmıştır.

Ek 4. Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi Sağlık Yüksekokulu Müdürlüğü İzin Formu

T.C.
ÇANAKKALE ONSEKİZ MART ÜNİVERSİTESİ
Çanakkale Sağlık Yüksekokulu Müdürlüğü

Sayı : 78179085-773.03-E.1900030448
Konu : Kurum İzni (Gözde ÖZSEZER
KAYMAK)

21/02/2019

SAĞLIK BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ MÜDÜRLÜĞÜNE

İlgi : 05.02.2019 tarihli ve 78714105-773.03-E.1900020443 sayılı yazınız.

Enstitünüz Hemşirelik Anabilim Dalı Tezli Yüksek Lisans Programı öğrencisi Gözde ÖZSEZER KAYMAK'ın "*Hemşireler ve Hemşirelik Öğrencilerinde Kültürlerarası Tolerans ve İlişkili Faktörlerin Saptanması*" konulu yüksek lisans tezinin araştırma anket verilerini Yüksekokulumuz Hemşirelik Bölümü öğrencileri üzerinde 01.04.2019-01.09.2020 tarihleri arasında yapması Müdürlüğümüzce uygun görülmüştür.

Bilgilerinizi ve gereğini arz/rica ederim.

e-İmzalıdır
Dr. Öğr. Üyesi Selma ATAY
Yüksekokul Müdürü a.
Yüksekokul Müdür Yardımcısı

Belge Doğrulamak İçin: <https://www.saglik.gov.tr/IRMSU/Personel/ConfirmatorPage/index.action?index=CTOPU2E> linki girerek bilgiyi doğrulayabilirsiniz.

Adres : Terzioğlu Kampüsü Çanakkale Sağlık
Yüksekokulu

Bilgi İçin İletişim : Sözlü İletişim - Bilgi İşleri İşletmeni

Telefon :

Belge No :

İnternet Adresi :

e-posta :

[00000448 numaralı belge, 5070 sayılı Elektronik İmza Kanununun 4. maddesi gereğince Selma Atay tarafından 21.02.2019 tarihinde görsel elektronik imza ile imzalanmıştır.]

Ek 5. Katılımcı İzni Beyan Formu

Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi'nde yüksek lisans öğrencisi olan Arş. Gör. Gözde ÖZSEZER KAYMAK tarafından gerçekleştirilen “Hemşireler ve Hemşirelik Öğrencilerinde Kültürlerarası Tolerans ve İlişkili Faktörlerin Saptanması” konulu araştırmaya katılmak üzere davet edilmektesiniz. Bu çalışmanın amacı hemşireler ve hemşirelik öğrencilerinde kültürlerarası tolerans ve ilişkili faktörlerin saptanmasıdır. Görüşmeci olarak verdiğiniz bilgilerin paylaşılmayacağını garanti ediyorum.

Görüşmenin ortalama 15 dakika sürmesi beklenmektedir. Katılım tamamen gönüllülük esasına dayalıdır ve katılmak istemezseniz bu konuda size herhangi bir baskı ya da ısrarda bulunulmayacaktır. Görüşmenin herhangi bir aşamasında da görüşmeden vazgeçebilirsiniz. Araştırma ile ilgili tüm metodolojik ve etik konular aynı üniversitede öğretim üyesi olan Prof. Dr. Gülbu TANRIVERDİ tarafından izlenmekte ve değerlendirilmektedir.

Gözde ÖZSEZER KAYMAK tarafından verilen anket formunu doldurmayı kabul ediyorum. Yukarıdaki izin beyanını okudum. Buna göre kimliğim ve verdiğim tüm bilgiler gizli kalacaktır. Görüşmeyi kabul ediyorum ancak bu görüşmenin herhangi bir aşamasında görüşmeden vazgeçebileceğimi de belirtiyorum.

Görüşülen:(imza)

Tarih:

Araştırmacı:(imza)

Tarih:

Ek 6. Kùltùrlerarası Tolerans Òlçeđi Kullanım İzni

Gönderen: fuad bakioğlu <fuadpdr@gmail.com>

Date: 22 Oca 2019 Sal, 08:24

Subject: Re: Òlçek kullanma izni

To: GULBU TANRIVERDİ <gulbu@comu.edu.tr>

Sayın hocam merhaba elbette Òlçeđi kullanabilirsiniz. Çalışmanızda kolaylıklar dilerim
Dr. Fuad Bakioğlu

22 Oca 2019 Sal 09:05 tarihinde GULBU TANRIVERDİ <gulbu@comu.edu.tr> şunu yazdı:

Merhaba Hocam,

Geçerlilik güvencilliğini yaptığınız kùltùrlerarası tolerans òlçeđini hemşirelerde kullanmak istiyoruz. Halk Sağlığı Hemşireliği Anabilim dalında bir tez çalışması olacak. Bu konuda òlçeđiniz uygun olur mu? Kullanmak için izin verir misiniz?

Selamlar

--

Prof. Dr. Gülbu Tanrıverdi
Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi, Sağlık Yüksekokulu
Hemşirelik Bölümü, Halk Sağlığı Hemşireliği ABD

.....
Canakkale Onsekiz Mart University, School of Health, Nursing Department
Public Health Nursing Department

Ek 7. Özgeçmiş

Kişisel Bilgiler

Adı	Gözde	Soyadı	ÖZSEZER KAYMAK
Doğum Yeri	Bandırma	Doğum Tarihi	28.09.1987
Uyruğu	T.C.	TC Kimlik No	28816170632
E-mail	gozsezer@comu.edu.tr	Tel	05077548552

Eğitim Düzeyi

	Mezun Olduğu Kurumun Adı	Mezuniyet Yılı
Doktora/Uzmanlık		
Yüksek Lisans		
Lisans	Balıkesir Üniversitesi Sağlık Yüksekokulu, Hemşirelik Balıkesir Üniversitesi Necatibey Eğitim Fakültesi, Biyoloji Öğretmenliği	2016 2010

İş Deneyimi

Görevi	Kurum	Süre (Yıl - Yıl)
1. Biyoloji Öğretmeni	Bandırma Birey Dershanesi	2010-2012
2. Biyoloji Öğretmeni	Balıkesir Birey Dershanesi	2012-2015
3. İşyeri Hemşiresi	Banvitaş	2017-2018
4. Araştırma Görevlisi	Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi, Sağlık Yüksekokulu	2018-2019
5. Araştırma Görevlisi	Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Fakültesi	2019- Devam

Yabancı Dil Sınav Notu

YÖKDİL: 55,00

A-Uluslararası ve Ulusal Yayınları/Bildirileri/Diğer:

Dergilerde Yayımlanan Makaleler

1. Yaşar Ö., Dikoğlu M., Özsezer Kaymak G., Er Güneri S., "Üniversite Öğrencilerinin Cinsel Yolla Bulaşan Hastalıklar Konusunda Bilgi ve Görüşlerinin İncelenmesi", JAREN, cilt.5, ss.53-58, 2019
2. Tekir Ö., Çevik C., Dikoğlu M., Özsezer Kaymak G., "Sağlık Yüksekokulu Öğrencilerinin Depresyon ve Benlik Saygısı Düzeylerinin İncelenmesi", Düzce Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü Dergisi, cilt.8, ss.15-21, 2018
3. Özsezer Kaymak G., "Yaygın Görülen Kronik Hastalıklarda Kültürel Farkındalık", Journal Of Awareness, vol.3, no.3, pp.715-722, 2018
4. Yaşar Ö., Karadağ N., Özsezer Kaymak G., "Hemşirelik Bölümü Öğrencilerinin Sağlıklı Yaşam Biçimi Davranışlarının İncelenmesi", Balıkesir Sağlık Bilimleri Dergisi, cilt.7, ss.81-86, 2018
5. Özsezer Kaymak G., Karaca Sivrikaya S., "Diyabet ve Stigma", Hemşirelik Forumu Diyabet, Obezite ve Hipertansiyon, cilt.9, ss.67-74, 2017

Hakemli Kongre / Sempozyumların Bildiri Kitaplarında Yer Alan Yayınlar

1. Cangöl Söğüt S., Cangöl E., Özsezer Kaymak G., "Hemşirelik ve Ebelik Öğrencilerinin Toplumsal Cinsiyet Algılarının Belirlenmesi", 3.Uluslararası 21.Ulusal Halk Sağlığı Kongresi, Antalya, 26-30 Kasım 2019.
2. Özsezer Kaymak G., Tanriverdi G., "Kültürel Yeterli Hemşirelikte Anlaşılması Gereken Bir Kavram: Kültürlerarası Tolerans", 2. Uluslararası 5. Ulusal Kültürlerarası Hemşirelik Kongresi, Bursa, 31 Ekim - 1 Kasım 2019.
3. Tanriverdi G., Yalçın Gürsoy M., Özsezer Kaymak G., "Türkiye'deki Hemşirelik Lisans Programlarında Kültürlerarası Hemşirelik Ders İçerikleri: Doküman İncelemesi", 2.uluslararası 5. Ulusal Kültürlerarası Hemşirelik Kongresi, Bursa, 31 Ekim - 1 Kasım 2019.
4. Tanriverdi G., Yalçın Gürsoy M., Özsezer Kaymak G., "Hemşirelik öğrencilerinde kültürel farkındalık artırmada rol play ile geliştirebilir mi? Halk sağlığı hemşireliği dersi örneği", 1. Uluslararası Hemşirelikte Yenilikçi Yaklaşımlar Kongresi., Erzurum, 20-22 Haziran 2019.

5. Tanriverdi G., Yalçın Gürsoy M., Özsezer Kaymak G., "Hemşirelerde kültürel yeterlilik kursuna yönelik katılımcı farkındalıklarının belirlenmesi", 1. Uluslararası Hemşirelikte Yenilikçi Yaklaşımlar Kongresi., Erzurum, 20-22 Haziran 2019.
6. Tekir Ö., Çevik C., Özsezer Kaymak G., "Bir Sağlık Kurumuna Başvuran Tip 2 Diyabetes Mellituslu Hastaların Ayak Bakımı Davranışları ve Diyabetik Ayak Risk Durumu", 1. Uluslararası 2. Ulusal Halk Sağlığı Hemşireliği Kongresi, Ankara, 23-26 Nisan 2018.
7. Tanriverdi G., Yalçın Gürsoy M., Özsezer Kaymak G., "Meme kanserinin erken tanısında kültürel engeller", 2. Uluslararası Farkındalık Kongresi-13-15 Aralık 2018, Çanakkale, 13-15 Aralık 2018.
8. Özarıcı E., Özsezer Kaymak G., "Hemşirelik Bakış Açısıyla Homofobi", 2. Uluslararası Farkındalık Kongresi, Çanakkale, 13-15 Aralık 2018.
9. Özsezer Kaymak G., "Yaygın Görülen Kronik Hastalıklarda Kültürel Farkındalık", 2. Uluslararası Farkındalık Kongresi, Çanakkale, 13-15 Aralık 2018.
10. Tekir Ö., Çevik C., Özsezer Kaymak G., "Investigating The Effect Of Training Given To Diabetic Individuals On Their Diabetic Foot Care Behaviors And Self-efficacy", Mahatma Gandhi Uluslararası Multidisipliner Çalışmalar Kongresi, Yeni Delhi, Hindistan, 25-28 Eylül 2018.
11. Tekir Ö., Çevik C., Özsezer Kaymak G., Şakşak A., " The Relationship Between Symptoms Of Diabetes And The Quality Of Life In Type 2 Diabetic Individuals", Mahatma Gandhi Uluslararası Multidisipliner Çalışmalar Kongresi, Yeni Delhi, Hindistan, 25-28 Eylül 2018.
12. Yaşar Ö., Karadağ N., Özsezer Kaymak G., Gözütok K., "Hemşirelik Bölümü Öğrencilerinin Sağlıklı Yaşam Biçimi Davranışlarının İncelenmesi", 1.Uluslararası Sağlık Bilimleri ve Yaşam Kongresi, Burdur, 2-5 Mayıs 2018.
13. Karkış V., Özsezer Kaymak G., Tanriverdi G., "Hemşirelik öğrencilerinin akreditasyona yönelik düşünceleri", 17. Ulusal Hemşirelik Öğrencileri Kongresi, Çanakkale, 4-6 Nisan 2018.
14. Özsezer Kaymak G., Karaca Sivrikaya S., "Diyabet ve Stigma", 1. Uluslararası 2. Ulusal Halk Sağlığı Hemşireliği Kongresi, Ankara, 23-26 Nisan 2018.

15. Özsezer Kaymak G., Karaca Sivrikaya S., Ataç M., "Hemşirelik Öğrencilerinin Bakım Odaklı Hemşire-Hasta Etkileşimine Yönelik Tutum ve Davranışlarının Belirlenmesi", 1. Uluslararası 2. Ulusal Halk Sağlığı Hemşireliği Kongresi, Ankara, 23-26 Nisan 2018.
16. Özsezer Kaymak G., Ataç M., Tekir Ö., "Hemşirelikte Tamamlayıcı Terapiler: Renklerle Sanatsal Tedavi, Çakralar ve Reiki", 17. Ulusal Hemşirelik Öğrencileri Kongresi, Çanakkale, 4-6 Nisan 2018.
17. Özsezer Kaymak G. Ataç M., Yaşar Ö., Tekir Ö., Çevik C., "Sağlık Bilimleri Fakültesi Öğrencilerinin Eğitimlerine ve Mesleklerine Bakış Açıkları, Meslekten Beklentileri, International Conference", The West Of The East, The East Of The West, Prag, Çek Cumhuriyeti, 4-6 Temmuz 2017.
18. Özsezer Kaymak G., Ataç M., Tekir Ö., "Kanserde Semptom Yönetiminin Bakım Verenlerin Yaşam Kalitelerine Etkisi", 4. Ulusal ve Uluslararası Katılımlı Evde Sağlık ve Bakım Kongresi, İstanbul, 23-25 Kasım 2017.
19. Kaya E., Özsezer Kaymak G., Karaca Sivrikaya S., "Spiritüel Bakım", 4. Ulusal ve Uluslararası Katılımlı Evde Sağlık ve Bakım Kongresi, İstanbul, 23-25 Kasım 2017.
20. Özsezer Kaymak G., Yaşar Ö., Tekir Ö., "Öğretmenlere Verilen Kendi Kendine Meme Muayenesi Eğitiminin Bilgi Düzeylerine Etkisi", Interantional Conference The West Of The East, The East Of The West, Prag, Çek Cumhuriyeti, 4-6 Temmuz 2017.
21. Özsezer Kaymak G., Yaşar Ö., Dikoğlu M., "Üniversite Öğrencilerinin Klonlama Hakkındaki Bilgi ve Görüşlerinin İncelenmesi", 15. Ulusal Hemşirelik Öğrencileri Kongresi, Eskişehir, 28-29 Nisan 2016.
22. Özsezer Kaymak G., Dikoğlu M., İnceler K., Uygun H., Tel H.E., Özaydın N., et al., "Balıkesir'de Bir Dershanede Öğrenim Gören Öğrencilerin Sınav Kaygısı Düzeylerinin Belirlenmesi", 15. Ulusal Hemşirelik Öğrencileri Kongresi, Eskişehir, 28-29 Nisan 2016.
23. Özsezer Kaymak G., Yaşar Ö., "Üniversite Öğrencilerinin Toplumsal Cinsiyet Rollerine İlişkin Tutumlarının Belirlenmesi", 15. Ulusal Hemşirelik Öğrencileri Kongresi, Eskişehir, 28-29 Nisan 2016.

24. Özsezer Kaymak G., Yaşar Ö., Tekir Ö., "Göçün Kadın Sağlığına Etkileri", Uluslararası Katılımlı III. Kültürlerarası Hemşirelik Kongresi, Çanakkale, 21-25 Mayıs 2015.
25. Özsezer Kaymak G., Ceylan G., Yaşar Ö., Uygun H., Karadaş A., "Hemşirelerin Dedikodu ve Söylenti Hakkında Tutum ve Görüşlerinin İncelenmesi", 14.Ulusal Hemşirelik Öğrencileri Kongresi, Kayseri, 22-26 Nisan 2015.
26. Şakşak A., Özsezer Kaymak G., Yıldırım G., Yaşar Ö., Tekir Ö., "Üniversitede Hemşirelik Bölümü Öğrencilerinin Problem Çözme Becerilerinin İncelenmesi", 14.Ulusal Hemşirelik Öğrencileri Kongresi, Kayseri, 22-26 Nisan 2015.
27. Yaşar Ö., Dikoğlu M., Özsezer Kaymak G., Er Güneri S., "Üniversite Öğrencilerinin Cinsel Yolla Bulaşan Hastalıklar Hakkında Bilgi ve Görüşlerinin Belirlenmesi", 14.Ulusal Hemşirelik Öğrencileri Kongresi, Kayseri, 22-26 Nisan 2015.
28. Tekir Ö., Çevik C., Ergün S., Özsezer Kaymak G., İnceler K., "Sağlık Yüksekokulu Öğrencilerinde Zaman Yönetiminin İncelenmesi", 13.Ulusal Hemşirelik Öğrencileri Kongresi, Trabzon, 1-3 Mayıs 2014.
29. Tekir Ö., Çevik C., Dikoğlu M., Özsezer Kaymak G., "Sağlık Yüksekokulu Öğrencilerinin Depresyon ve Benlik Saygısı Düzeylerinin İncelenmesi", 13.Ulusal Hemşirelik Öğrencileri Kongresi, Trabzon, 1-3 Mayıs 2014.
30. Özsezer Kaymak G., "Genital Mutilasyon", 1.Ulusal Kadın Hastalıkları ve Ana Çocuk Sağlığı Kongresi, İzmir, 18-19 Aralık 2014.

Kitap ve Kitap Bölümleri

1. Tanriverdi G., Özsezer Kaymak G., "Budizm ve Hemşirelik Yaklaşımları", Farklı Dinler ve Hemşirelik Yaklaşımları, Gülbu TANRIVERDİ, Ed., Nobel Yayın Dağıtım, Ankara, ss.131-163, 2019.

B-Katıldığı Uluslararası ve Ulusal Konferans ve Kongreler:

3. Uluslararası Farkındalık Kongresi, Çanakkale, Aralık 2019.
3. Uluslararası 21. Ulusal Halk Sağlığı Kongresi, Antalya, Kasım 2019.
Kültürlerarası Hemşirelik Çalıştayı, Bursa, Ekim 2019.
2. Uluslararası 5. Ulusal Kültürlerarası Hemşirelik Kongresi, Bursa, Ekim 2019
1. Uluslararası Hemşirelikte Yenilikçi Yaklaşımlar Kongresi, Erzurum, Haziran 2019
Hemşirelerde Kültürel Yeterliliği Geliştirme Kursu, Nisan 2019
Eğitim Becerileri Kursu, Ocak 2019
Kültürel Farkındalık Eğitimi, Çanakkale, Şubat 2019
17. Ulusal Hemşirelik Öğrencileri Kongresi, Çanakkale, Nisan 2018
2. Uluslararası Farkındalık Kongresi, Çanakkale, Aralık 2018
2. Hemşirelik ve Kültür Çalıştayı, Mayıs 2018
Kök Hücre ve Kan Bağışı Farkındalığı, Çanakkale, Mayıs 2018
Hemşirelik Eğitiminin Geleceği Sempozyumu Akreditasyon, Standartlar, İyi Uygulama Örnekleri, İzmir, Haziran 2018
Mahatma Gandhi International Conference on Multidisciplinary Studies, New Delhi, Hindistan, Eylül 2018
1. Uluslararası 2. Ulusal Halk Sağlığı Hemşireliği Kongresi, Ankara, Nisan 2018
4. Ulusal ve Uluslararası Katılımlı Evde Sağlık ve Bakım Kongresi, İstanbul, Kasım 2017
International Conference The West of the East, The East of the West, Praha, Çek Cumhuriyeti, Temmuz 2017
15. Ulusal Hemşirelik Öğrencileri Kongresi, Eskişehir, Nisan 2016
14. Ulusal Hemşirelik Öğrencileri Kongresi, Kayseri, Nisan 2015
1. Ulusal Kadın Hastalıkları ve Ana Çocuk Sağlığı Kongresi, İzmir, Aralık 2014
13. Ulusal Hemşirelik Öğrencileri Kongresi, Trabzon, Mayıs 2014

C-Sertifikalar

Millî Eğitim Bakanlığı, Bilgisayar İşletmenliği Sertifikası, Balıkesir, 2009

D-Ödüller

Özsezer Kaymak G, Tanrıverdi G. Poster Birincilik Ödülü, 2. Uluslararası 5. Ulusal Kültürlerarası Hemşirelik Kongresi, Ekim 2019.

Ek 8. Spiralli Tez Kontrol Formu

	Evet	Hayır
1) Amblem renkli ve 2x2 cm boyutunda olmalıdır.	X	
2) Kapakta sadece başlık bold ve 14 punto, diğer yazılar normal renkte ve 12 punto yazılmalıdır.	X	
3) Tez savunma sınavında kabul edilmiş tezler için, tezin sırtı tez yazım kılavuzuna uygun olarak düzenlenmiş olmalıdır.	X	
4) Kabul edilmiş tez konusu ile tezin baş sayfasındaki tez konusu aynı olmalıdır.	X	
5) Beyan eksiksiz ve imzalı olarak Tez Yazım Kılavuzundaki gibi konmalıdır.	X	
6) Özet ve Summary 250'şer kelimeyi aşmamalıdır. (1 sayfa)	X	
7) Anahtar kelimeler (en fazla) 5 adet olmalıdır.	X	
8) İngilizce özetin başında konu başlığı yazılmalıdır.	X	
9) Metin ve kaynakların tümü 1,5 aralıklı olmalıdır.	X	
10) Tezde yazım karakteri olarak "Times New Roman" kullanılmalıdır.	X	
11) Web sayfa kaynakları metin içinde de geçmelidir (parantez içinde güncelleme tarihi ile birlikte). Kaynaklar bölümünde de cümlenin en sonunda Erişim adresi ve Erişim tarihi sırasıyla verilmelidir.	X	
12) Çalışmanın Etik Kurul onayı, varsa kurum onayı tezin en arkasına konmalıdır.	X	

Tarih: 13/01/2020	Tarih: 13/01/2020
Öğrenci Adı ve Soyadı, Görde Öner Kaynakçı İmza	Danışmanın Adı ve Soyadı, Prof. Dr. Galip Dönüverdi İmza

Ek 9. Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü
Spiralli/Ciltli Tez Yazım Kontrol Listesi

KONTROL BAŞLIĞI	ÖĞRENCİ	DANIŞMAN
Tez yazımında kullanılan yazı tipi	UYGUN	UYGUN
Sayfa kenar boşlukları	UYGUN	UYGUN
Kapak sayfası düzeni	UYGUN	UYGUN
İç kapak sayfası düzeni	UYGUN	UYGUN
Onay sayfası düzeni	UYGUN	UYGUN
Beyan sayfası içeriği ve düzeni	UYGUN	UYGUN
İçindekiler sayfası düzeni	UYGUN	UYGUN
Teşekkür sayfası	UYGUN	UYGUN
Türkçe özet	UYGUN	UYGUN
İngilizce özet	UYGUN	UYGUN
Simgeler ve kısaltmalar dizini	UYGUN	UYGUN
Şekiller dizini	UYGUN	UYGUN
Tablolar dizini	UYGUN	UYGUN
Tezin ön sayfalarının sıralaması	UYGUN	UYGUN
Ön sayfaların numaralandırılması	UYGUN	UYGUN
Sayfalarının numaralandırılması	UYGUN	UYGUN
Başlıklarının numaralandırılması	UYGUN	UYGUN
Şekil, resim ve tablo numaralandırması	UYGUN	UYGUN
Yöntem ve Gereç	UYGUN	UYGUN
Bulgular	UYGUN	UYGUN
Tartışma	UYGUN	UYGUN
Sonuç ve Öneriler	UYGUN	UYGUN
Kaynaklar	UYGUN	UYGUN
Atıflar (alıntı ve göndermeler)	UYGUN	UYGUN
Ekler (etik kurul onayı, vs)	UYGUN	UYGUN
Tez planı	UYGUN	UYGUN
Dil (anlatım, yazım –imla)	UYGUN	UYGUN
Kâğıt ve baskı özelliği	UYGUN	UYGUN
Tezin son şeklinin elektronik kopyası	UYGUN	UYGUN
Tarih: 13/01/2020	Tarih: 13/01/2020	
Öğrenci Adı ve Soyadı, Gözde Özener Kaymak İmza	Danışmanın Adı ve Soyadı, Prof. Dr. Gülba Terim İmza	